STRATEGIA ROZWOJU GMINY OPORÓW NA LATA 2017-2022

PRACOWNIA BADAWCZA COCREATION

Opracowanie raportu
Pracownia badawcza CoCreation

Współpraca
Zespół Roboczy do prac nad Strategią Rozwoju Gminy Oporów na lata 2017-2022

Cytowanie treści zawartych w dokumencie wymaga podania źródła. Cytowane treści winny być zaprezentowane w sposób jasny i dokładny, by w żaden sposób nie wprowadzały odbiorców teksu w błąd.

Projekt zrealizowany przez:

Urząd Gminy Oporów
Oporów 25
99-322 Oporów
gmina@oporow.pl

Pracownia badawcza CoCreation
ul. Podrzeczna 18 lok. 115
99-300 Kutno
biuro@cocreation.pl

Spis treści

1. Diagnoza społeczno-ekonomiczna Gminy Oporów 6

1.1. Informacje ogólne o Gminie Oporów 6
1.2. Trendy demograficzne 6
Wprowadzenie 6
Najważniejsze wnioski 7
Przedsiębiorczość 14
Wprowadzenie 14
Rynek pracy 18
Edukacja i osiągnięcia sportowe mieszkańców gminy 20
Najważniejsze wnioski 20
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna 25
Turystyka 29
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego 31
Dostępność komunikacyjna i infrastruktura drogowa 39
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska 42
Mieszkalnictwo i budownictwo kubaturowe 46
Budżet Gminy Oporów 50
Inwestycje 56
Bezpieczeństwo publiczne 60

2. Analiza SWOT 64

Wprowadzenie 64

Wyniki analizy SWOT 65

3. Misja i wizja Gminy Oporów 68

4. Kierunki rozwoju Gminy Oporów - cele strategiczne 69

5. Źródła finansowania, wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja 76

Źródła finansowanie 76

Wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja 76

Spis ilustracji: 79

„Strategia rozwoju gminy w ujęciu merytorycznym to zbiór samorządowych, długoterminowych, wielopłaszczyznowych, lecz spójnych idei rozwoju lokalnego układu społeczno-gospodarczego, natomiast w ujęciu formalnym, to dokument planistyczny zawierający dynamiczną czasowo analizę wnętrza i otoczenia gminy, zestaw celów harmonijnego rozwoju gminy oraz zsynchronizowany i skoordynowany program działań, które mają prowadzić do ich osiągnięcia”[1].

Wstęp

„Strategia Rozwoju Gminy Oporów na lata 2017-2022” to dokument, który systematyzuje wiedzę o gminie i jednocześnie określa najważniejsze działania, jakie zostaną podjęte w najbliższych latach przez samorząd. Strategia jest kluczowym dokumentem planistycznym, wyznacza długofalowe kierunki rozwoju oraz wskazuje działania, których realizacja przyczyni się do rozwoju priorytetowych dla niej obszarów.

Niniejsze opracowanie powstało z uwzględnieniem wszelkich standardów metodycznych i merytorycznych, właściwych dla kreowania strategii rozwoju jednostek samorządu terytorialnego. Tworzenie gminnych strategii rozwoju zostało usankcjonowane prawnie w art. 3 i 4 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014 r. poz. 1649 z późn. zm.), stanowiąc dokument programowy, w oparciu o który samorząd gminny prowadzi lokalną politykę rozwoju.

Punktem wyjścia przy realizowaniu niniejszego dokumentu była diagnoza sytuacji społeczno-ekonomicznej Gminy Oporów, która pozwoliła określić trendy rozwoju gminy, istotne dla późniejszego zdefiniowania jej potencjału rozwojowego.

W dalszej kolejności opracowano analizę SWOT Gminy Oporów, czyli wyłoniono mocne i słabe strony, jak również szanse i zagrożenia, które mogą być barierą bądź stymulatorem rozwoju analizowanej JST.

Trzeci etap polegał na zdefiniowaniu misji i wizji gminy. W czwartym stadium wyłoniono cele główne, tj. priorytety rozwoju gminy w latach 2017-2022. W ramach celów głównych określono cele szczegółowe oraz proponowane w ich zakresie działania.

Ostatni, piąty etap, dotyczył możliwości finansowania oraz wyznaczenia wskaźników monitorowania obranych celów i metod ewaluacji strategii.

Z uwagi na przyjęte założenia, iż strategia ma uwzględniać i respektować opinie społeczności, prace nad strategią przebiegały z udziałem przedstawicieli społeczności lokalnych. W ten sposób podczas dwóch spotkań warsztatowych, które odbyły się w dniach 19 i 26 października 2016 r. wypracowano analizę SWOT, cele i działania strategiczne.

Całość dokumentu strategii została poddana szerokim konsultacjom społecznym. Z uwagi na specyfikę JST (40 miejscowości) i dbałość, by jak najszersze grono interesariuszy gminy zapoznało się z dokumentem, konsultacje społeczne przybrały różne formy:

[1] „Planowanie lokalnego rozwoju gospodarczego w strategii rozwoju gminy” A. Sztando, w: „Polityka gospodarcza w Polsce w Unii Europejskiej na początku XXI w.” pod res. A. Barteczka, A. Lorek, A. Rączaszka, Katowice 2009 r, str. 212-213.

- dokument w formie elektronicznej zamieszczono na stronie internetowej Urzędu Gminy,
- dokument w wersji papierowej udostępniono w Urzędzie Gminy oraz Gminnej Bibliotece Publicznej w Oporowie,
- odbyły się indywidualne konsultacje w następujących terminach i lokalizacjach: 14.11 godz. 12.00 - świetlica w miejscowości Mnich-Ośrodek, 14.11 godz. 14.00 - szkoła w Szczycie, 15.11 godz. 12.00 - Gminna Biblioteka Publiczna w Oporowie, 15.11 godz. 14.00 - świetlica w Świechowie.

Powyższe terminy i formy konsultacji zostały upublicznione. Informacje o konsultacjach zostały przekazane Radzie Gminy i sołtysom z ponad dwutygodniowym wyprzedzeniem. Informację o konsultacjach społecznych przekazane również zostały pracownikom i rodzicom dzieci z Zespołu Szkół w Oporowie i Szczycie. Interesariusze Gminy Oporów mieli możliwość przekazania swoich uwag i sugestii na specjalnie przygotowanym w tym celu formularzu konsultacyjnym dostępnym w każdym z ww. miejsc.

„Strategia Rozwoju Gminy Oporów na lata 2017-2022”, zawarte w niej cele oraz działania wpisują się w inne obowiązujące dokumenty o charakterze strategicznym[2].

Jednocześnie należy podkreślić, że „uchwalenie strategii nie zamyka możliwości wprowadzania zmian, prowadzenia konsultacji społecznych i składania propozycji działań inwestycyjnych, zgodnie z pojawiającymi się uzasadnionymi potrzebami lokalnymi”[3].

Metodyka prac

„Strategia rozwoju Gminy Oporów na lata 2017-2022” jest drugim z kolei dokumentem planistycznym gminy, kontynuacją „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Oporów na lata 2007-2016”.

W pracach nad strategią wykorzystano model zwany metodą ekspercko-partycypacyjną, która zakłada współdziałanie zewnętrznego konsultanta (facylitatora) (Pracownia badawcza CoCreation) ze specjalnie powołanym do tego celu przez Wójta Gminy Oporów Zespołem Roboczym do prac nad Strategią Rozwoju Gminy Oporów na lata 2017-2022.

Kamienie milowe realizacji strategii, czyli punkty podsumowujące daną fazę projektu, przedstawia poniższy graf.

[2] są to: „Strategia rozwoju województwa łódzkiego 2020. Aktualizacja styczeń 2013”; „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”; „Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności”; „Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju” ; „Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki”; „Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego”; „Strategia Rozwoju Transportu”; „Strategia Sprawne Państwo”; „Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego”; „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie”’; „Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP 2022”; „Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012 – 2020”; „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”; „Wskaźniki zrównoważonego rozwoju Polski”.

[3] „Strategiczne Planowanie Rozwoju gospodarczego gminy” T. Domański, Agencja Rozwoju Komunalnego, Warszawa 1999 r.

W trakcie trwania prac nad niniejszym dokumentem zastosowano różnorodne techniki i metody badawcze: analiza danych zastanych (desk research), SWOT, warsztaty strategiczne, „burze mózgów”.

1. Diagnoza społeczno-ekonomiczna Gminy Oporów

1.1. Informacje ogólne o Gminie Oporów

Gmina Oporów jest gminą wiejską, położoną w powiecie kutnowskim, województwie łódzkim. Liczy 40 miejscowości i 24 sołectwa. Gminę zamieszkuje 2 633 mieszkańców na powierzchni 68 km^2. Gęstość zaludnienia plasuje gminę na ostatniej pozycji w powiecie i 158 w województwie łódzkim.

Siedziba gmina – Oporów - historycznie związany z Ziemią Łęczycką, wzmiankowany w źródłach historycznych od XIV w., był siedzibą rodu Oporowskich, herbu Sulima. Przed 1424 r. uzyskał prawa miejskie, które utracił w końcu XVIII w.

Gmina Oporów słynie z Muzeum-Zamku, jednego z najlepiej zachowanych zamków gotyckich w Polsce.

1.2. Trendy demograficzne

Wprowadzenie

„Głębokie zmiany demograficzne, przejawiające się nie tylko spadkiem łącznej liczby ludności, lecz także zmianami struktury wieku ludności, w tym potencjalnych zasobów pracy, stawiają ogromne wyzwania przed krajami i regionami, które ich doświadczają. W województwie łódzkim obserwujemy zarówno spadek liczby ludności w ciągu ostatnich dwudziestu lat, jak i starzenie się ludności, czyli wzrost liczby i udziału osób starszych w populacji. Oba procesy według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego będą kontynuowane w przyszłości i przyspieszą zwłaszcza po 2020 r. Spadkowi udziału osób młodych (0–17 lat) w populacji województwa łódzkiego towarzyszyć będzie z jednej strony spadek liczby i udziału osób w wieku produkcyjnym (18–64 lat dla mężczyzn i 18–59 lat dla kobiet), a z drugiej – wzrost liczby i udziału osób w wieku poprodukcyjnym (odpowiednio powyżej 65 i 60 lat). Patrząc z perspektywy regionu, ważne jest, aby po pierwsze – przeciwdziałać niekorzystnym tendencjom wyludniania województwa (…), a po drugie – uwzględniać zmiany zachodzące w strukturze ludności”[4].

„Potencjał demograficzny jest jednym z podstawowych czynników determinujących rozwój (…), posiada przy tym charakter pierwotny wobec wszystkich innych czynników, będąc warunkiem *sine qua non*, szeroko pojętego rozwoju społeczno-gospodarczego”[5]. Zmiany demograficzne są jednym z najpoważniejszych wyzwań w najbliższych latach. „Związane są one m.in. z niskim przyrostem naturalnym, spadkiem dzietności i związanym z tym procesem starzenia się społeczeństwa. Dłuższy okres utrzymywania się niskiego współczynnika dzietności w połączeniu ze wzrostem średniej długości życia oraz fakt, że pokolenie wyżu demograficznego wchodzi w wiek

[4] „Plan przeciwdziałania depopulacji w wojewódzkie łódzkim 2020”, Łódź, 2015 r., str. 6.
[5] „Potencjał ekonomiczny miast w województwie lubelskim w latach 2000-2010”, US w Lublinie, Lublin 2011, str. 27.

emerytalny jest ogromnym wyzwaniem w odniesieniu do stabilności finansowej systemów emerytalnych oraz rynku pracy”[6]. Zmiany ilościowe populacji stymulują zmiany w liczbie podatników, w sposób zasadniczy determinują popyt na usługi komunalne i komercyjne, a także mają wpływ na zjawiska przestrzenne oraz ocenę atrakcyjności badanych obszarów. Zmiany demograficzne będą wywierały silny wpływ na rynek pracy, szkolnictwo, popyt na usługi dla osób starszych oraz kondycję finansową gminy jako jednostki samorządu terytorialnego.

Najważniejsze wnioski

- ⇒ *Gmina Oporów jest jedną z najmniejszych pod względem ludności gmin w województwie łódzkim. Zamieszkuje ją 2 633 mieszkańców tj. 3,2% mniej niż miało to miejsce w wyjściowym roku analizy, 2010.*
- ⇒ *Gminę Oporów cechuje korzystniejsza, aniżeli w powiecie czy województwie, wartość wskaźnika obciążenia demograficznego, ujmującego osoby starsze przypadające na młodych mieszkańców gminy. Pomimo, że na przestrzeni kilku lat analizy wskaźnik wzrósł z poziomu 103,3 na 114,1, jednak dynamika wzrostu była i tak niższa niż w pozostałych analizowanych JST.*
- ⇒ *Ponad 23% populacji gminy stanowią osoby w wieku 60+. Jest to korzystniejszy wynik niż dane powiatu czy województwa łódzkiego.*
- ⇒ *Zdecydowanie negatywnym elementem wpływającym na populację gminy stanowi ujemne saldo migracji (przewaga wymeldowań nad zameldowaniami).*

Dane demograficzne

Według stanu na 2015 r. Gminę Oporów zamieszkuje 2 633 mieszkańców, co stanowi 2,7% ludności powiatu kutnowskiego. Gęstość zaludnienia jest najniższa ze wszystkich JST powiatu kutnowskiego i wynosi 39 osób/1 km^2. Pod względem liczby ludności gmina zajmuje 9. pozycję w powiecie kutnowskim (spośród 11 gmin) i 172. w województwie łódzkim (na 177 gmin). Na przestrzeni badanych lat z terenu gminy ubyło (z różnych przyczyn) 86 osób. Zatem populacja zmniejszyła się w badanym okresie o 3,2% tj. w takim samym stopniu jak ludność powiatu kutnowskiego. W województwie łódzkim tempo zmiany liczby ludności było niższe i wyniosło -1,9%.

Tabela 1. Liczba ludności Gminy Oporów.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	trend
Województwo łódzkie	2 542 436	2 533 681	2 524 651	2 513 093	2 504 136	2 493 603	-1,9%
Powiat kutnowski	102 509	101 789	101 177	100 407	99 967	99 258	-3,2%
Gmina Oporów	**2 719**	**2 687**	**2 660**	**2 632**	**2 639**	**2 633**	**-3,2%**

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Na przestrzeni lat 2010-2015 spośród gmin powiatu kutnowskiego, wzrost liczby ludności nastąpił jedynie w gminie wiejskiej Kutno (o 1,4%). W pozostałych odnotowano zmniejszenie populacji, w tym największe w stosunku do roku wyjściowego miało miejsce w gminach Bedlno i Dąbrowice (spadek o 6,2%). Gmina Oporów w tym rankingu uplasowała się na 4. pozycji.

[6] „Wskaźniki zrównoważonego rozwoju Polski”, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2011, str.21.

Tabela 2. Tempo zmian liczby ludności w poszczególnych gminach powiatu kutnowskiego w latach 2010-2015 (%).

Wyszczególnienie	Zmiana liczby ludności w latach 2010-2015
Gmina Kutno	1,4
Gmina Strzelce	-1,4
Gmina miejsko-wiejska Krośniewice	-2,8
Gmina Oporów	**-3,2**
Miasto Kutno	-3,3
Gmina Krzyżanów	-3,4
Gmina miejsko-wiejska Żychlin	-4,0
Gmina Nowe Ostrowy	-4,6
Gmina Łanięta	-4,8
Gmina Bedlno	-6,2
Gmina Dąbrowice	-6,2

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Ponad połowę populacji gminy stanowią kobiety, które zdecydowanie przeważają w wieku powyżej 65 lat. Współczynnik feminizacji w gminie wynosi 102. kobiety na 100. mężczyzn.

Porównując lata 2010 i 2015, widać wyraźnie spadek liczby młodzieży (10-29 lat) oraz wzrost liczby osób w wieku 55-59 lat i 65-69 lat, co jest efektem postępującego zarówno w Polsce, jak i w Europie starzenia się społeczeństwa.

Wykres 1. Ludność Gminy Oporów wg grup wiekowych.

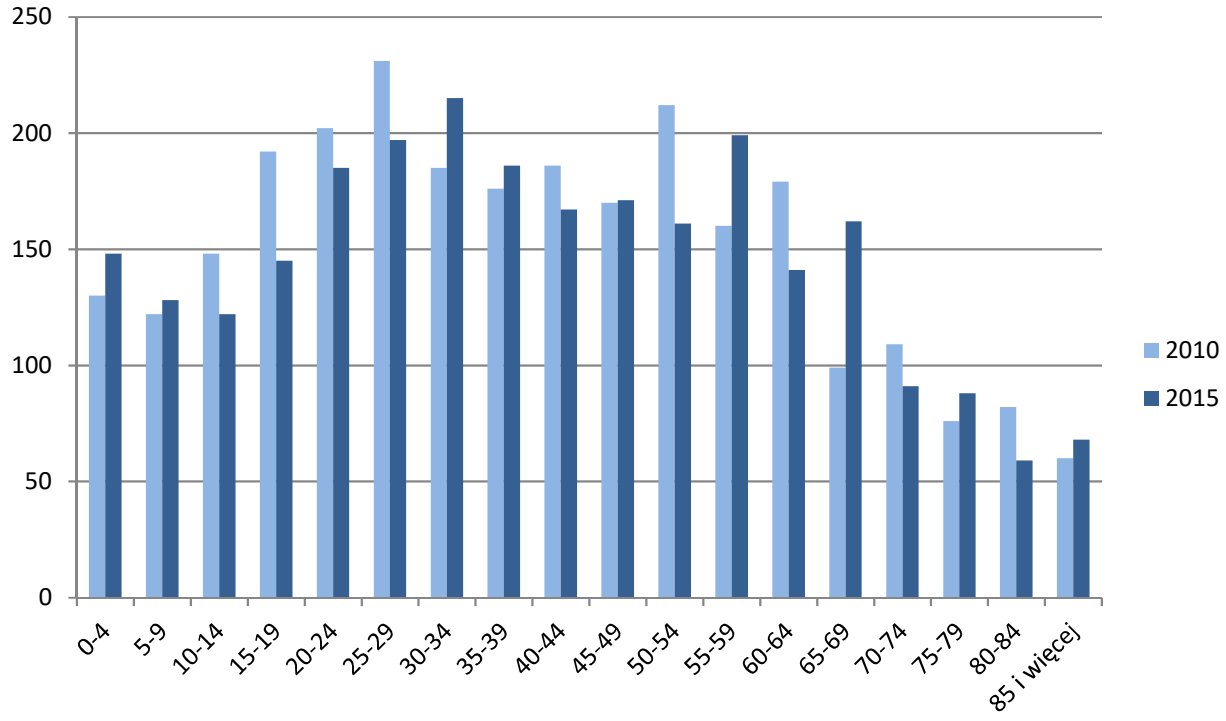

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Starzenie się społeczeństwa określa rosnący wskaźnik starości demograficznej. Jest to udział ludności w wieku powyżej 60. lat w ogólnej liczbie ludności, wyrażony w procentach[7].

Wskaźnik starości demograficznej w Gminie Oporów wynosi 23,13%, podczas gdy w powiecie 25,69%, w województwie natomiast 25,34%. Na przestrzeni poddanych analizie lat (2010-2015), we wszystkich analizowanych JST nastąpił znaczący wzrost w populacji odsetka osób w wieku 60+, jednak skala tego wzrostu w Gminie Oporów była stosunkowo niska i wyniosła 0,88 pkt. proc.. Pomimo relatywnie korzystnego wyniku gminy na tle danych powiatu czy województwa, należy pamiętać, że wskaźnik starości demograficznej w skali kraju kształtuje się na niższym poziomie i wynosi 22,90% (wzrost z poziomu 15,58% w 2010 r.).

Tabela 3. Wskaźnik starości demograficznej (%).

Wyszczególnienie	2010	2015	Wzrost/spadek w pkt. proc.
Województwo łódzkie	21,89	25,34	3,45
Powiat kutnowski	21,85	25,69	3,84
Gmina Oporów	**22,25**	**23,13**	**0,88**

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Współczynnik przyrostu naturalnego jest jednym z głównych, obok migracji, wskaźników monitorowania procesów demograficznych warunkujących przyszłą liczbę ludności na terenie danego obszaru i w konsekwencji wpływających na jego sytuację społeczno-ekonomiczną.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń i liczbą zgonów w danym okresie. „Wskaźnik ten jest ważnym narzędziem monitorowania procesów demograficznych wpływających na sytuację społeczno-ekonomiczną kraju. Ich poznanie pozwala na zaplanowanie działań mających na celu dostosowanie polityki społecznej do skutków zachodzących zmian i przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom”[8].

W 2015 r. w Gminie Oporów miało miejsce 40. urodzeń i 33. zgony. Wskazana liczba urodzeń jest zdecydowanie najwyższa z poddanych analizie lat, co znalazło odzwierciedlenie w dodatnim przyroście naturalnym (2,7% na 1 000 ludności).

Tabela 4. Ruch naturalny ludności w Gminie Oporów.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba urodzeń	30	21	29	31	29	40
Urodzenia żywe na 1000 ludności	11,0	7,8	10,9	11,7	11,0	15,2
Liczba zgonów	33	48	37	38	32	33
Zgony na 1000 ludności	12,11	17,83	13,89	14,37	12,14	12,5
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-1,1	-10,0	-3,0	-2,6	-1,1	2,7

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Za wyjątkiem roku 2011, przyrost naturalny w Gminie Oporów cechuje się lepszymi wynikami w porównaniu z danymi powiatu kutnowskiego czy województwa, dodatkowo od 2013 r. przyjmuje tendencję wzrostową.

[7] Źródło: Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie lubelskim w 2006 r., Urząd Statystyczny w Lublinie, http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/lublin/ASSETS_ludnosc2006.pdf.
[8] „Wskaźniki zrównoważonego rozwoju Polski”, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2011, str.19.

Tabela 5. Przyrost naturalny na 1 000 ludności (%).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Województwo łódzkie	-2,2	-2,7	-3,0	-3,5	-2,8	-3,6
Powiat kutnowski	-4,3	-4,3	-4,4	-4,8	-2,8	-4,3
Gmina Oporów	**-1,1**	**-10,0**	**-3,0**	**-2,6**	**-1,1**	**2,7**

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Przyrost naturalny w Gminie Oporów, w porównaniu z innymi JST, przyjmuje korzystniejsze wskaźniki, co ukazuje poniższa tabela i ranking, plasujący gminę w poszczególnych latach na wysokich pozycjach.

Tabela 6. Przyrost naturalny na 1000 ludności (%) w poszczególnych gminach powiatu kutnowskiego.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Gmina Kutno	-5,0	-4,4	-4,2	-3,0	-0,8	-4,1
Gmina Strzelce	-4,1	-6,1	-3,7	-6,6	-2,5	-0,5
Gmina miejsko-wiejska Krośniewice	-2,1	-1,8	-2,5	-6,5	-2,6	-2,1
Gmina Oporów	**-1,1**	**-10,0**	**-3,0**	**-2,6**	**-1,1**	**2,7**
Miasto Kutno	-3,0	-3,4	-3,0	-4,6	-1,9	-3,1
Gmina Krzyżanów	-5,8	-0,9	-7,1	-2,5	-6,7	-5,9
Gmina miejsko-wiejska Żychlin	-6,7	-4,0	-4,9	-4,1	-1,8	-6,6
Gmina Nowe Ostrowy	-7,5	-4,6	-9,2	-2,5	-7,2	-5,6
Gmina Łanięta	-3,8	-5,4	-10,6	-2,0	-4,4	-8,0
Gmina Bedlno	-10,5	-12,2	-9,8	-11,6	-8,5	-11,9
Gmina Dąbrowice	-2,4	-6,9	-9,0	-7,1	-7,7	-10,3

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Migracje ludności, obok przyrostu naturalnego, są czynnikiem kształtującym stan ludności i w zasadniczy sposób mogą zmienić tendencje wynikające z przyrostu. „Migracja jest ważnym elementem zmian demograficznych, może częściowo równoważyć skutki starzenia się społeczeństwa. Ma również wpływ na rozmiar zasobów siły roboczej i rozwój gospodarczy kraju”[9].

W 2014 r.[10] na skutek salda migracji, do Gminy Oporów przybyło dwóch/dwoje mieszkańców. Jest to pierwszy rok, licząc od momentu bazowego analizy, w którym saldo migracji przyjęło dodatni kierunek i trzeci raz od 2003 roku (tj. od momentu publikacji statystyk w BDL dotyczących tego wskaźnika).

Tabela 7. Saldo migracji krajowych i zagranicznych na pobyt stały (liczba osób).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Województwo łódzkie	-1780	-1891	-1828	-2678	-2045
Powiat kutnowski	-294	-286	-289	-279	-222
Gmina Oporów	**-8**	**-5**	**-19**	**-21**	**2**

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Saldo migracji w latach 2010-2014 wyniosło łącznie -53 osoby, zatem decyzje odnośnie osiedlenia się zdecydowanie negatywnie wpływają na populację Gminy Oporów.

[9] „Wskaźniki zrównoważonego rozwoju Polski”, US w Katowicach, Katowice 2011, str. 25.
[10] Brak danych za 2015 r. w momencie sporządzania diagnozy.

Tabela 8. Saldo migracji ogółem w poszczególnych gminach powiatu kutnowskiego (liczba ludności).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Gmina Kutno	93	89	85	31	73
Gmina Strzelce	-8	21	-19	-6	3
Gmina miejsko-wiejska Krośniewice	-21	-41	-28	-32	-35
Gmina Oporów	-8	-5	-19	-21	2
Miasto Kutno	-247	-219	-184	-131	-182
Gmina Krzyżanów	-3	-24	-22	-4	8
Gmina miejsko-wiejska Żychlin	-53	-56	-65	-55	-54
Gmina Nowe Ostrowy	-10	3	-26	-1	-26
Gmina Łanięta	-8	-14	1	-21	-11
Gmina Bedlno	-20	-18	-7	-26	4
Gmina Dąbrowice	-9	-22	-5	-13	-4

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016

W migracjach zauważalna jest ogólna tendencja do przemieszczania się ludności z obszarów miejskich na mniej zurbanizowane. W powiecie kutnowskim gminą „przyciągającą” mieszkańców jest gmina wiejska Kutno. Niemniej jednak Gmina Oporów graniczy z gminą Kutno i poprzez starania o nowych mieszkańców i zatrzymanie obecnych, może budować atrakcyjny wizerunek jako miejsca do zamieszkania.

Bardziej obiektywnym wskaźnikiem, umożliwiającym porównanie salda migracji pomiędzy badanymi jednostkami terytorialnymi, jest saldo migracji w przeliczeniu na 1 000 ludności. Gmina Oporów z wynikiem 0,8 na 1 000 ludności plasuje się na 3 pozycji w powiecie kutnowskim (za gminą wiejską Kutno i gminą Krzyżanów) i na 70 w województwie łódzkim (na 177 gmin).

Tabela 9. Saldo migracji na 1 000 ludności (wskaźnik).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Województwo łódzkie	-0,7	-0,7	-0,7	-1,1	-0,8
Powiat kutnowski	-2,9	-2,8	-2,9	-2,8	-2,2
Gmina Oporów	**-2,9**	**-1,9**	**-7,1**	**-7,9**	**0,8**

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Dane za 2014 r. ukazały dodatnie saldo migracji w Gminie Oporów, jednak najnowsze statystyki dotyczące liczby zameldowań i wymeldowań (za 2015 r.) ukazują odwrócenie sytuacji sprzed roku i przewagę wymeldowań (38) nad zameldowaniami (24).

Tabela 10. Zameldowania i wymeldowania ludności Gminy Oporów.

Wyszczególnienie	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Zameldowania ogółem, w tym:	24	29	31	19	29	24
Zameldowania z miast	19	19	17	10	16	13
Zameldowania ze wsi	5	9	14	9	13	11
Zameldowania z zagranicy	0	1	0	0	0	0
Wymeldowania ogółem, w tym:	32	34	50	40	27	38
Wymeldowania do miast	22	15	37	29	14	24
Wymeldowania na wieś	10	19	13	11	13	14

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

W obliczu postępujących zmian demograficznych duże znaczenie odgrywa relacja w społeczeństwie osób starszych do młodych. Określa ją współczynnik obciążenia demograficznego, tj. „liczba osób w wieku nieprodukcyjnym (przed- i poprodukcyjnym) przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym”[11].

Sukcesywny wzrost wskaźnika obciążenia demograficznego odzwierciedla zmiany, jakie obserwujemy w danej jednostce terytorialnej oraz jakie będą nasilać się w przyszłości. Wzrost liczby osób starszych przypadających na osoby pracujące wynika z postępującego procesu starzenia się społeczeństwa.

Gminę Oporów cechuje korzystniejsza, aniżeli w powiecie czy województwie, wartość wskaźnika obciążenia demograficznego, przedstawiającego osoby starsze przypadające na młodych mieszkańców gminy. Pomimo, że na przestrzeni kilku lat analizy wskaźnik wzrósł z poziomu 103,3 do 114,1, jednak dynamika tego wzrostu była i tak niższa niż w pozostałych analizowanych JST.

Tabela 11. Wskaźniki obciążenia demograficznego (%).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Województwo łódzkie						
Ludność w wieku nieprodukcyjnym/100 osób w wieku produkcyjnym	56,9	57,9	59,0	60,2	61,5	62,9
Ludność w wieku poprodukcyjnym/100 osób w wieku przedprodukcyjnym	107,4	112,3	116,8	121,5	125,8	130,1
Ludność w wieku poprodukcyjnym/100 osób w wieku produkcyjnym	29,4	30,6	31,8	33,0	34,2	35,6
Powiat kutnowski						
Ludność w wieku nieprodukcyjnym/100 osób w wieku produkcyjnym	55,2	56,1	56,9	57,8	59,2	60,9
Ludność w wieku poprodukcyjnym/100 osób w wieku przedprodukcyjnym	110,1	116,2	122,3	128,8	134,9	140,9
Ludność w wieku poprodukcyjnym/100 osób w wieku produkcyjnym	28,9	30,2	31,1	32,6	34,0	35,6
Gmina Oporów						
Ludność w wieku nieprodukcyjnym/100 osób w wieku produkcyjnym	62,0	60,0	60,7	60,7	59,7	61,2
Ludność w wieku poprodukcyjnym/100 osób w wieku przedprodukcyjnym	103,3	107,8	111,1	113,3	113,6	114,1
Ludność w wieku poprodukcyjnym/100 osób w wieku produkcyjnym	31,5	31,1	32,0	32,2	31,8	32,6

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Struktura ludności Gminy Oporów według ekonomicznych grup wiekowych w latach 2010-2015 ukazuje spadek w strukturze o 1,1 pkt. proc. osób w wieku przedprodukcyjnym do poziomu 17,7% oraz nieznaczny wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (o 0,7 pkt. proc), tj. do poziomu 20,2%. Należy podkreślić, że zmniejszanie się liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w zasadniczy sposób w przyszłości wpłynie na zmniejszenie przyszłej liczby osób w wieku produkcyjnym.

[11] „Potencjał ekonomiczny miast w woj. lubelskim w latach 2000-2010”, Lublin 2011, GUS, US w Lublinie, str. 22.

Tabela 12. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
W wieku przedprodukcyjnym	18,8	18,0	17,9	17,7	17,5	17,7
W wieku produkcyjnym	61,7	62,5	62,2	62,2	62,6	62,0
W wieku poprodukcyjnym	19,5	19,5	19,9	20,1	19,9	20,2

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Liczbę ludności według ekonomicznych grup wiekowych przedstawia poniższa tabela. W analizowanym okresie nastąpił nieznaczny wzrost w populacji gminy liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (z 529 do 533). Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym zmniejszyła się w obydwu grupach o 45 osób w każdej. Z punktu widzenia lokalnej gospodarki oraz rynku pracy niezwykle istotna jest analiza udziału ludności w wieku produkcyjnym mobilnym (18-44 lata). Osoby należące do tej grupy posiadają największe możliwości w zakresie zmiany i podnoszenia kwalifikacji. „Wysoki udział ludności w wieku produkcyjnym mobilnym stanowi istotny endogeniczny czynnik wzrostu, może również wpływać na przyciąganie potencjalnych inwestorów zewnętrznych. Z drugiej strony grupa ta jest w największym stopniu skłonna do zmiany miejsca zamieszkania w przypadku niezadowolenia z sytuacji materialnej, ograniczonej oferty miejsc pracy czy też nieatrakcyjnych warunków płacowych. W związku z tym napływ bądź odpływ ludności w wieku produkcyjnym mobilnym stanowi w pewnym stopniu pochodną sytuacji społeczno-ekonomicznej danego miasta”[12]. W Gminie Oporów liczba osób w wieku produkcyjnym mobilnym zmniejszyła się w porównaniu z 2010 r. o 34 i wynosi 1 026.

Tabela 13. Liczba ludności wg ekonomicznych grup wiekowych (liczba osób).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ludność ogółem	2719	2687	2660	2632	2639	2633
W wieku przedprodukcyjnym	512	485	476	466	462	467
W wieku produkcyjnym, *w tym*:	1678	1679	1655	1638	1652	1633
produkcyjnym mobilnym	1060	1067	1047	1036	1034	1026
produkcyjnym niemobilnym	618	612	608	602	618	607
W wieku poprodukcyjnym	529	523	529	528	525	533

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

[12] „Potencjał ekonomiczny miast w woj. lubelskim w latach 2000-2010”, US w Lublinie, Lublin 2011, str. 36.

Przedsiębiorczość

Wprowadzenie

„Istotnym z punktu widzenia konkurencyjności jednostek terytorialnych czynnikiem jest gminny potencjał gospodarczy. Determinuje on rozwój ekonomiczny jednostki osadniczej i w większej skali – całego regionu – warunkuje przemiany gospodarcze związane ze wzrostem produkcji, zatrudnienia, rozmiarów inwestycji i lokowanego kapitału, dochodów, wielkości spożycia i innych wielkości ekonomicznych charakteryzujących gospodarkę od strony ilościowej (wzrost gospodarczy), jak również towarzyszące im zmiany o charakterze jakościowym. Odpowiedni potencjał gospodarczy oddziałuje na podwyższanie standardu życia, poprawę sytuacji socjalnej, większe bezpieczeństwo publiczne itp.”[13].

Aktywność gospodarcza jest wynikiem interakcji różnorodnych grup czynników, nie może być oceniana przez pryzmat pojedynczego wskaźnika. W niniejszym rozdziale zostanie ona zaprezentowana przez pryzmat współczynników związanych z przedsiębiorczością realizowaną na terenie gminy, jak również aktywnością ekonomiczną ludności ściśle związaną z rynkiem pracy. Potencjał gospodarczy gminy obejmie analizę takich wskaźników jak: podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości oraz sektorów własnościowych, podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców, podmioty osób fizycznych prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców oraz na 100 osób w wieku produkcyjnym, gospodarstwa rolne wg ilości i wielkości, pracujący w gospodarce narodowej na 1000 mieszkańców, bezrobotni zarejestrowani, udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.

Najważniejsze wnioski:

- ⇒ *W Gminie Oporów zarejestrowane są 132 podmioty gospodarcze. Sektor publiczny reprezentuje 13, natomiast prywatny pozostałe 119.*
- ⇒ *Według wskaźnika przedstawiającego aktywność gospodarczą (tj. liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców), Gmina Oporów plasuje się na 8. pozycji w powiecie i 157. w województwie łódzkim (na 177 gmin).*
- ⇒ *W grupie przedsiębiorstw zdecydowanie dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, stanowiąc blisko trzy czwarte wszystkich podmiotów (77,3%).*
- ⇒ *Ze wszystkich podmiotów zarejestrowanych w Gminie Oporów 96,2% stanowią firmy zatrudniające do 9 pracowników.*
- ⇒ *Na terenie gminy znajdują się 664 gospodarstwa rolne. Na przestrzeni lat zwiększył się udział i liczba nieruchomości o powierzchni do 1 ha (o 29 szt.), zmniejszyła się natomiast liczba gospodarstw rolnych mieszczących się w przedziale od 5 do 15 ha (z poziomu 341 gospodarstw do 319). Z 50 do 60 wzrosła liczba gospodarstw powyżej 20 ha. Zauważalny jest zatem ogólnopolski trend „skurczania się” małych gospodarstw na rzecz większych, co uzasadnione jest ekonomiką skali produkcji rolnej i opłacalnością.*

[13] „Mapa potencjału społeczno-ekonomicznego gmin województwa pomorskiego”, Gdańsk 2010, str. 65.

⇒ *Na terenie gminy jest 130 osób pozostających bez pracy (dane za 2015 r.) zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy. W stosunku do okresu z początku analizy jest to spadek o jedną czwartą.*

⇒ *Udział bezrobotnych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym zamieszkałych na terenie Gminy Oporów wynosi 8,0%, co oznacza poprawę sytuacji w stosunku do wyjściowego roku analizy (o 2,4 pkt. proc.) oraz daje 3. pozycję w rankingu powiatowym, po gminie Bedlno (7,0%) i gminie miejskiej Kutno (7,8%).*

Przedsiębiorczość

W Gminie Oporów zarejestrowane są 132 podmioty gospodarcze, z czego 13 należy do sektora publicznego, pozostałe - 119 - do prywatnego. W grupie przedsiębiorstw zdecydowanie dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, stanowiąc blisko trzy czwarte wszystkich podmiotów (77,3%). W Gminie Oporów funkcjonuje jedna spółka handlowa, dwie spółdzielnie i sześć stowarzyszeń i organizacji społecznych.

Tabela 14. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg sektorów własnościowych.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	132	131	136	139	133	132
Sektor publiczny – ogółem	13	13	13	13	13	13
Sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	10	10	10	10	10	10
Sektor prywatny – ogółem	119	118	123	126	120	119
Sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	104	103	108	109	103	102
Sektor prywatny - spółki handlowe	0	0	0	1	1	1
Sektor prywatny – spółdzielnie	2	2	2	2	2	2
Sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	5	5	5	6	6	6

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Podstawowym wskaźnikiem aktywności gospodarczej danej jednostki terytorialnej jest liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisana do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców. Wynik Gminy Oporów na poziomie 501 firm, daje analizowanej JST 8. pozycję w powiecie kutnowskim i 157. w województwie łódzkim (na 177 gmin).

Tabela 15. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Województwo łódzkie	908	902	927	947	957	968
Powiat kutnowski	743	739	751	755	761	772
Gmina Oporów	**485**	**488**	**511**	**528**	**504**	**501**

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Ze wszystkich podmiotów zarejestrowanych w Gminie Oporów, 96,2% stanowią firmy zatrudniające do 9 pracowników. W czterech przedsiębiorstwach liczba pracowników oscyluje w granicach 10-49 osób, w jednym przekracza 50 osób.

Tabela 16. Podmioty w Gminie Oporów wg klas wielkości (ilość).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
0 – 9	124	123	131	134	128	127
10 – 49	7	7	4	4	4	4
50 – 249	1	1	1	1	1	1

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Kolejnym wskaźnikiem jest liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1 000 mieszkańców. Dla Gminy Oporów wynosi on 39, co oznacza nieznaczny wzrost z poziomu notowanego w 2010 r.. Podobna tendencja tj. lekkie wahania wskaźników, miały miejsce na przestrzeni analizowanych lat zarówno w powiecie jak i województwie. Spośród wszystkich gmin powiatu kutnowskiego, Gmina Oporów uplasowała się na 8. pozycji, wyprzedzając Nowe Ostrowy, Dąbrowice i Łanięta. Wśród gmin wiejskich na czołowym miejscu uplasowała się Gmina Kutno ze wskaźnikiem wynoszącym 63, co w porównaniu z ostatnim miejscem w rankingu (Łanięta - wskaźnik na poziomie 29) uwidacznia znaczące dysproporcje w poziomie przedsiębiorczości mieszkańców poszczególnych JST.

Tabela 17. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 000 mieszkańców (osoby).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Województwo łódzkie	71	70	71	72	72	72
Powiat kutnowski	59	58	58	58	58	58
Gmina Oporów	38	38	41	41	39	39

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Jeśli chodzi o wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby fizyczne w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym, to w Gminie Oporów kształtuje się on na poziomie 6,2, co daje 8. pozycję w powiecie i jednocześnie spadek z o jedno miejsce rankingowe w stosunku do roku 2010.

Tabela 18. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym (osoby).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Województwo łódzkie	11,1	11,0	11,3	11,5	11,6	11,8
Powiat kutnowski	9,2	9,1	9,2	9,2	9,2	9,3
Gmina Oporów	6,2	6,1	6,5	6,7	6,2	6,2

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

W strukturze podmiotów gospodarczych funkcjonujących w Gminie Oporów, największy udział (28,1%) stanowią firmy trudniące się handlem hurtowym i detalicznym i naprawą pojazdów samochodów (sekcja G wg PKD 2007). Kolejne grupy przedsiębiorstw, których udział w strukturze podmiotów gospodarczych w Gminie Oporów jest znaczący należą do sekcji F – budownictwo i sekcji A - skupiającej firmy działające w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie. Stanowią one odpowiednio 13,3% i 11,9% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w Gminie Oporów. Spośród powyżej wymienionych sekcji PKD, na przestrzeni badanych lat zwiększył się

w strukturze udział firm z sektora budownictwa (z 6,2% do 13,3%), w pozostałych dwóch przypadkach nastąpił spadek (w sekcji A – z 17,1% do 11,9%, w sekcji G – z 31,0% do 28,1%).

Tabela 19. Struktura podmiotów wg PKD 2007 na podstawie rejestru REGON w latach 2010 i 2015.

Sekcja	Rodzaj wykonywanej działalności	2010 r.	2015 r.
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	17,1	11,9
C	Przetwórstwo przemysłowe	7,0	7,4
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0,0	0,0
F	Budownictwo	6,2	13,3
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	31,0	28,1
H	Transport i gospodarka magazynowa	6,2	7,4
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	3,1	3,0
J	Informacja i komunikacja	0,8	0,7
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	0,8	2,2
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0,0	0,0
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	4,7	4,4
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	0,0	0,0
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3,9	3,7
P	Edukacja	6,2	6,7
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2,3	3,0
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2,3	3,0
S i T	Pozostała działalność usługowa, Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	8,5	5,2

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie klasyfikacji PKD 2007 oraz BDL, GUS, 2016 r.

Gmina Oporów jest gminą typowo rolniczą. Na jej terenie znajdują się 664 gospodarstwa rolne (spadek o 4. w porównaniu z rokiem 2010). Na przestrzeni lat nieznacznej zmianie uległa struktura nieruchomości rolnych. Zwiększył się udział i liczba nieruchomości o powierzchni do 1 ha (o 29 szt.), zmniejszyła się natomiast liczba gospodarstw rolnych mieszczących się w przedziale od 5 do 15 ha (z poziomu 341 gospodarstw do 319). Z 50 do 60 wzrosła liczba gospodarstw powyżej 20 ha. Zauważalny jest zatem ogólnopolski trend „skurczania się” małych gospodarstw na rzecz większych, co uzasadnione jest ekonomiką skali produkcji rolnej i opłacalnością.

Tabela 20. Nieruchomości rolne (do 1 ha) i gospodarstwa rolne w latach 2010 i 2016 r.

Wyszczególnienie	2010	% w strukturze	2016	% w strukturze
Do 0,99 ha	234	25,9	263	28,4
1 – 4,99 ha	243	26,9	251	27,1
5 – 9,99 ha	222	24,6	218	23,5
10 -14,99 ha	119	13,2	101	10,9
15 – 19,99 ha	34	3,8	34	3,7
20 – 29,99 ha	32	3,5	38	4,1
30 – 49,99 ha	16	1,8	18	1,9
50 – 99,99 ha	2	0,2	3	0,3
100 ha i powyżej	0	0,0	1	0,1
OGÓŁEM	**902**	**100,0%**	**927**	**100,0%**
W tym gospodarstw (od 1 ha)	**668**		**664**	

Źródło: Urząd Gminy Oporów, dostęp sierpień 2016.

Rynek pracy

Jednym z podstawowych wskaźników rynku pracy jest liczba pracujących w gospodarce narodowej. Niemniej jednak metodologia GUS nie obejmuje osób pracujących w przedsiębiorstwach zatrudniających do 9. osób oraz pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych. Powyższe ograniczenia należy mieć na uwadze przy wnioskowaniu.

W Gminie Oporów liczba pracujących w gospodarce narodowej w 2015 r. wyniosła 119 osób, co w porównaniu z rokiem przyjętym do analizy jako początkowy, oznacza minimalny wzrost (z poziomu 111). Tym samym wskaźnik obrazujący liczbę pracujących na 1 000 mieszkańców wyniósł 45, co daje gminie 10. pozycję na 11 gmin powiatu (tuż przed Gminą Nowe Ostrowy). Pomijając gminę miejską Kutno i gminy wiejsko-miejskie (Krośniewice i Żychlin), liczba pracujących na 1 000 mieszkańców oscyluje w granicach od 114. w Strzelcach, 104. w Łaniętach po wskaźnik 42. w Gminie Nowe Ostrowy.

Taka wartość wskaźnika w Gminie Oporów może wynikać z rolniczego charakteru zatrudnienia mieszkańców, w tym w swoich gospodarstwach rolnych i dominującej w strukturze przedsiębiorstw małych podmiotów (zatrudniających do 9 osób).

Tabela 21. Pracujący w gospodarce narodowej[14] (liczba osób).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Województwo łódzkie	570 362	562 152	555 810	560 237	571 861	573 863
Powiat kutnowski	20 163	20 836	20 577	20 738	21 229	21 012
Gmina Oporów	**111**	**106**	**123**	**112**	**134**	**119**

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Tabela 22. Pracujący w gospodarce narodowej[15] na 1 000 mieszkańców (liczba osób).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Województwo łódzkie	224	222	220	223	228	230
Powiat kutnowski	197	205	203	207	212	212
Gmina Oporów	41	39	46	43	51	45

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

W 2015 r. liczba osób pozostających bez pracy i zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy, będących mieszkańcami Gminy Oporów wyniosła 130 osób, stanowiąc tym samym 2,2% bezrobotnych powiatu kutnowskiego. Pozytywnym jest, iż liczba bezrobotnych w gminie od 2013 r. przyjęła tendencję spadkową. Porównując dane do roku 2010 jest to spadek rzędu 25,7%, co oznacza wyższą dynamikę spadku liczby bezrobotnych w gminie aniżeli w powiecie, który odnotował w tym samym okresie spadek rzędu 19,4%.

Tabela 23. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy (osoby).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Województwo łódzkie	131 617	138 652	151 036	151 626	126 157	109 510
Powiat kutnowski	7 220	7 302	7 332	7 472	6 427	5 821
Gmina Oporów	**175**	**161**	**173**	**161**	**133**	**130**

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

[14] W podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób, bez pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych.
[15] W podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób, bez pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych.

Miarą wydajności regionalnego rynku pracy jest udział bezrobotnych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym występujących w danej JST. Jest to drugi sposób miary stopy bezrobocia, stosowany zdecydowanie rzadziej niż stopa bezrobocia, która liczona jest w odniesieniu do grupy aktywnych zawodowo. W Gminie Oporów udział ten wynosi 8,0%, co oznacza poprawę sytuacji w stosunku do wyjściowego roku analizy (o 2,4 pkt. proc.) oraz daje 3. pozycję w rankingu powiatowym, po Gminie Bedlno (7,0%) i gminie miejskiej Kutno (7,8%). Spośród wszystkich gmin powiatu kutnowskiego ostatnia pozycja należy do Gminy Łanięta, w której udział pozostających bez pracy w ludności w wieku produkcyjnym wynosi 14,9%.

Tabela 24. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Województwo łódzkie	8,6	9,3	9,9	9,9	8,5	7,6
Powiat kutnowski	10,9	11,2	11,4	11,7	10,2	9,4
Gmina Oporów	**10,4**	**9,6**	**10,5**	**9,8**	**8,1**	**8,0**

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Brak dostępności danych o stopie bezrobocia dla poziomu gminnego zawęża analizę do danych powiatowych. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie kutnowskim wynosi 14,1%, co oznacza spadek w stosunku do roku 2010 o ponad 3 pkt. proc.

Tabela 25. Stopa bezrobocia rejestrowanego (%).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Województwo łódzkie	12,2	12,9	14,0	14,1	11,8	10,3
Powiat kutnowski	**17,4**	**17,3**	**17,6**	**17,8**	**15,5**	**14,1**

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Edukacja i osiągnięcia sportowe mieszkańców gminy

Wprowadzenie

„Ważny aspekt z punktu widzenia warunków życia stanowi sfera związana z edukacją”[16]. Przygotowanie infrastruktury w tym zakresie opiera się głównie na prognozach demograficznych i dotyczy rozmieszczenia instytucji oświaty. W przypadku gminy wiejskiej, jaką jest Oporów, rolę ośrodka edukacyjnego na etapie ponadgimnazjalnym i jednocześnie wsparcie dla lokalnej infrastruktury pełni Miasto Kutno.

Najważniejsze wnioski

- ⇒ *Stopień upowszechniania edukacji przedszkolnej w grupie dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Oporów wzrósł z odsetka 23,5% w 2010 r. do 61,3% w 2015 r..*
- ⇒ *Liczba uczniów szkół podstawowych utrzymała się w badanym okresie na stałym poziomie. Liczba gimnazjalistów natomiast zmniejszyła się o 67,5%.*
- ⇒ *Na przestrzeni analizowanych lat widać, że coraz więcej uczniów uczęszcza do szkół podstawowych zlokalizowanych poza gminą. Określa to współczynnik skolaryzacji brutto[17], który w przypadku uczniów szkół podstawowych kształtuje się na poziomie 82,56% (dla porównania w 2010 r. wynosił 101,35%).*
- ⇒ *W przypadku gimnazjów, współczynnik skolaryzacji brutto wynosi 111,59% i oznacza, że do gimnazjów zlokalizowanych na terenie gminy uczęszcza więcej uczniów niż jest młodzieży w tej grupie wiekowej (z terenu gminy). Gimnazja zatem skupiają młodzież spoza granic administracyjnych Gminy Oporów.*
- ⇒ *Dostęp do edukacji ponadgimnazjalnej oferuje mieszkańcom Gminy Oporów siedziba powiatu - Miasto Kutno. Podobnie jeśli chodzi o sprawowanie opieki nad dziećmi do lat 3.*
- ⇒ *Wydatki gminy na oświatę i wychowanie na 1 mieszkańca gminy wzrosło w badanym okresie o 66,4% tj. do poziomu 1 610,85 zł stanowiąc tym samym 48,9% całej kwoty wydatkowanej przez gminę na jednego jej mieszkańca.*

[16] „Mapa potencjału społeczno-ekonomicznego gmin województwa pomorskiego”, Gdańsk 2010, str.65.
[17] Współczynnik skolaryzacji jest to relacja liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

Sprawowanie opieki nad dziećmi do lat 3

Według stanu na 2015 r. Gminę Oporów zamieszkuje 97 dzieci do lat 3 (dane za 2015 r.). Na przestrzeni badanych lat liczba dzieci w tym wieku wzrosła z poziomu 85 notowanego w 2010 r.. Na terenie Gminy Oporów nie ma dostępu do opieki żłobkowej.

Tabela 26. Liczba dzieci do lat 3 zamieszkałych w Gminie Oporów (liczba osób).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba dzieci do 3 lat ogółem	85	74	79	81	85	97

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Wychowanie przedszkolne

„Wychowanie przedszkolne to pierwszy etap kształcenia w systemie oświaty i obejmuje ono dzieci w wieku 3-6 lat (…). Według raportu UNICEF opublikowanego w 2005 r. przygotowanie przedszkolne daje podstawę do nabywania umiejętności na wyższych szczeblach edukacji oraz w znaczący sposób zwiększa szanse edukacyjne dzieci”[18]. „Dodatkowo, wychowanie przedszkolne wywiera pozytywny wpływ na rozwój społeczny dziecka oraz umiejętność zawierania kontaktów w grupie rówieśniczej”[19]. Wychowanie przedszkolne „obejmuje dzieci w wieku 3-6 lat i realizowane jest w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz od roku szkolnego 2008/2009 również w zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych. Przedszkola przeznaczone są dla dzieci w wieku 3-6 lat, zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne – dla dzieci w wieku 3-5 lat, a oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych – głównie dla dzieci sześcioletnich”[20].

Wychowanie przedszkolne na terenie gminy realizowane jest przez dwa oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych w Oporowie i Szczycie. Na przestrzeni analizowanych lat liczba przedszkolaków wzrosła z 33. w roku szkolnym 2011/2012 do 57. obecnie. Blisko 72% dzieci uczęszczających do przedszkola skupia Oddział w Oporowie.

Tabela 27. Liczba dzieci uczęszczających do oddziałów przedszkolnych w Gminie Oporów (liczba osób).

Wyszczególnienie	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
ODDZIAŁ PRZEDSZKOLNY w Oporowie	19	21	20	37	41
ODDZIAŁ PRZEDSZKOLNY w Szczycie	**14**	**12**	**14**	**19**	**16**
Ogółem liczba przedszkolaków	**33**	**33**	**34**	**56**	**57**

Źródło: Urząd Gminy Oporów.

„Najpowszechniejszą miarą poziomu rozwoju edukacji przedszkolnej” [21] jest wskaźnik obrazujący odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym na wsi. Jak pokazuje statystyka publiczna, na przestrzeni badanych lat znacząco zwiększył się udział dzieci uczęszczających do przedszkoli w analizowanej grupie wiekowej tj. z poziomu 23,5% w 2010 r. do 61,3% w 2015 r..

[18] „Wskaźniki zrównoważonego rozwoju Polski”, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2011, str.50.
[19] Program Rozwoju Edukacji na obszarach wiejskich na lata 2008-2013, MEN, Warszawa 2008.
[20] „Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2011/2012”, GUS, Warszawa 2012, str. 60.
[21] „Wskaźniki zrównoważonego rozwoju Polski”, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2011, str.50.

Tabela 28. Odsetek dzieci z terenu Gminy Oporów objętych wychowaniem przedszkolnym (%).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dzieci w wieku 3 - 5 lat	**23,5**	**25,7**	**27,4**	**30,8**	**59,7**	**61,3**
Dzieci w wieku 3 - 6 lat	32,6	34,4	1,6	34,0	64,4	-

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Szkolnictwo podstawowe

Na badanym terenie znajdują się dwie szkoły podstawowe, których organem prowadzącym jest Gmina Oporów. Są to:

- Szkoła Podstawowa w Oporowie,
- Szkoła Podstawowa im. 37 Łęczyckiego Pułku Piechoty im. Księcia Józefa Poniatowskiego w Szczycie.

Liczba dzieci uczęszczających do szkół podstawowych znajdujących się na terenie Gminy Oporów kształtuje się na zbliżonym poziomie w całym okresie analizy. Łącznie, do obydwu szkół zapisanych jest 145. dzieci. 60% z nich uczy się w Oporowie.

Tabela 29. Liczba uczniów w szkołach podstawowych Gminy Oporów w poszczególnych latach szkolnych.

Wyszczególnienie	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
SZKOŁA PODSTAWOWA w Oporowie	87	72	76	85	81	87
SZKOŁA PODSTAWOWA w Szczycie	**60**	**65**	**64**	**55**	**59**	**58**
Ogółem liczba uczniów	**147**	**137**	**140**	**140**	**140**	**145**

Źródło: dane UG Oporów, opracowane na podstawie SIO (stan na 30 września danego roku).

Zdjęcie 1. Budynek szkoły w Oporowie.

Źródło: zdjęcie pochodzi z zasobów Urzędu Gminy Oporów.

Współczynnik skolaryzacji brutto odzwierciedlający „relację liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania”[22] jest „miarą powszechności nauczania[23] i w przypadku uczniów będących w wieku odpowiadającemu edukacji w szkole podstawowej kształtuje się na poziomie 82,56%. Oznacza to, że część z osób objętych obowiązkiem szkolnym, uczęszcza do szkół zlokalizowanych poza gminą. Na przestrzeni dwóch ostatnich lat analizy widać pogłębianie się skali tego zjawiska.

Tabela 30. Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych Gminy Oporów (%).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
SZKOŁY PODSTAWOWE	101,35	99,32	102,08	101,42	87,58	82,56

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Od 2014 r. w klasach I-III gminnych szkół podstawowych, realizowany jest projekt powszechnej nauki pływania pn. „Umiem pływać". Uczniowie są dowożeni w tym celu do Aquaparku Kutno. Środki na realizację projektu pochodzą z Ministerstwa Sportu i Turystyki (2014 r. – 6 340 zł; 2015 r. - 12 500 zł; 2016 r. – 6700 zł).

Gimnazja

Na terenie Gminy Oporów funkcjonują dwa gimnazja. Gmina Oporów jest organem prowadzącym obydwu. Liczba uczniów w gimnazjach w roku szkolnym 2015/16 wyniosła 77, co oznacza spadek na przestrzeni analizowanych lat o 67,5% wychowanków.

Tabela 31. Liczba uczniów w gimnazjach Gminy Oporów w poszczególnych latach szkolnych.

Wyszczególnienie	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
GIMNAZJUM w Oporowie	74	74	61	45	38	40
GIMNAZJUM w Szczycie	**40**	**34**	**31**	**34**	**33**	**37**
Ogółem liczba uczniów	**114**	**108**	**92**	**79**	**71**	**77**

Źródło: Urząd Gminy Oporów.

Współczynnik skolaryzacji brutto w gimnazjach wynosi 111,59% i oznacza, że do szkół zlokalizowanych w Gminie Oporów uczęszcza więcej uczniów niż jest młodzieży w tej grupie wiekowej mieszkającej na terenie gminy. Gimnazja zatem skupiają młodzież spoza granic administracyjnych Gminy Oporów.

Tabela 32. Współczynnik skolaryzacji brutto w gimnazjach w latach 2010-2015 (%).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
GIMNAZJA	103,51	107,77	108,24	120,29	115,94	111,59

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Osiągnięcia sportowe

Najbardziej utytułowanym w kategorii sport mieszkańcem Gminy Oporów jest Artur Kuciapski, którego osiągnięcia prezentują się następująco:

[22] „Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2011/2012”, GUS, Warszawa 2012, str. 35.
[23] „Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2011/2012”, GUS, Warszawa 2012, str. 59.

- w 2012 r. zdobył złoty medal na Halowych Mistrzostwach Polski Juniorów w Spale, w biegu na 800 metrów (1.53, 84 s.).,
- w czerwcu zdobył Mistrzostwo Polski Juniorów na zawodach w Białymstoku, na dystansie 800 m uzyskując czas 1.50,24 s.,
- jako jedyny w Polsce osiągnął minimum na Mistrzostwa Świata Juniorów w Barcelonie na 800 m.,
- zdobył srebrny medal mistrzostw Europy w biegu na 800 metrów. Drugie miejsce w Zurychu w 2014 r. zapewnił mu wynik 1.44,89, który jednocześnie był jego nowym rekordem życiowym.

Analizując osiągnięcia sportowe, należy wspomnieć również o Sylwestrze Michalaku, mieszkańcu Gminy Oporów, strażaku z KP PSP w Kutnie, który może poszczycić się następującymi osiągnięciami:

- podczas XV Mistrzostw Województwa Łódzkiego Strażaków PSP w Lekkoatletyce, w biegu na 1 000 metrów zajął I miejsce z wynikiem 2 min. 36 sek. ustanawiając nowy rekord województwa łódzkiego,
- podczas VI Mistrzostw Europy Policjantów i Strażaków Huelva (w Hiszpanii) zajął II miejsce w sztafecie 4x400 m i IV miejsce w biegu na 800 m i 1500 m,
- w XVII Mistrzostwach Województwa Łódzkiego Strażaków PSP w Lekkoatletyce Kleszczów zajął II miejsce w biegu na 1000 m,
- w XIII Wiosennym Biegu Przełajowym Służb Mundurowych w Katowicach zajął II miejsce w biegu na 4x100 m.

Wydatki na oświatę i wychowanie

W 2015 r. wydatki Gminy Oporów na oświatę i wychowanie wyniosły 4 252 tys. zł. Natomiast subwencja oświatowa w tym samym roku opiewała na blisko 1 787 tys. zł.

Co istotne, wydatki na oświatę i wychowanie w 2015 r. stanowiły 48,9% wszystkich wydatków gminy, podczas gdy w roku 2010 wyniosły 38,9%.

Tabela 33. Wydatki Gminy Oporów na oświatę i wychowanie (tys. zł).

2010	2011	2012	2013	2014	2015
2 637	**2 732**	**2 820**	**2 816**	**3 543**	**4 252**

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Wprowadzenie

Zabezpieczanie potrzeb społeczeństwa w zakresie funkcjonowania służby zdrowia (dostęp mieszkańców do publicznej służby zdrowia) jak również zjawisko pomocy społecznej to istotne elementy wpływające na jakość życia mieszkańców. Instytucje ochrony zdrowia i pomocy społecznej należą do szeroko rozumianej infrastruktury społecznej, która „definiowana jest, jako zespół instytucji i usług zaspokajających w zorganizowany sposób ludzkie potrzeby”[24].

O ile tematyka zdrowotna leży w kompetencjach powiatu, wyzwaniem dla gminy jest szeroko pojęta polityka społeczna oraz polityka socjalna, która „w stosunku do polityki społecznej jest polityką szczegółową, ponieważ odnosi się głównie do sfery świadczeń ze strony władz publicznych, których adresatami są osoby znajdujące się w potrzebie”[25].

Najważniejsze wnioski:

- ⇒ *W 2015 r. ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 75. gospodarstw domowych z Gminy Oporów, tj. 27,9% mniej niż miało to miejsce w roku 2010.*
- ⇒ *Liczba świadczeniobiorców wynosi 103 osoby (spadek o 34,4% w porównaniu z rokiem 2010), natomiast łączna liczba osób w ich rodzinach to 175 mieszkańców gminy.*
- ⇒ *Z pomocy społecznej korzysta 7,7% ludności gminy. Jest to odsetek niższy aniżeli średnia powiatu (9,5%).*
- ⇒ *Blisko połowę gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną stanowią osoby samotne (36 z 77 rodzin). Ponad jedna czwarta (26%) potrzebujących to rodziny dwuosobowe.*
- ⇒ *W ponad połowie przypadków przyczyną korzystania z pomocy społecznej jest bezrobocie (w 53 przypadkach na 103 świadczeniobiorców). W 30. przypadkach przyczyną uzyskiwania świadczeń z pomocy społecznej jest niepełnosprawność, natomiast w 24. – alkoholizm.*

Opieka zdrowotna

Na terenie Gminy Oporów funkcjonuje jeden zakład opieki zdrowotnej - przychodnia w Oporowie - która w 2015 r. udzieliła 6 150 porad lekarskich tj. 12,5% więcej niż w 2010 r.

Co dwa lata w Gminie Oporów organizowane są badania mammograficzne dla kobiet 50+. W każdej edycji badanych jest ok. 75 kobiet z terenu gminy.

Pomoc społeczna

„Pomoc społeczna umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem”[26].

[24] J. Wojnowski (red.), (2002). Wielka encyklopedia PWN, T. 12. PWN, Warszawa., 2002 r..
[25] „Polityka społeczna. Wybrane zagadnienia.”, T. Kowalak, Białystok 2002 r., str. 10.
[26] www.mpips.gov.pl.

Dane statystyczne gromadzone przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej są odzwierciedleniem obszarów problemowych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Oporów. Stąd też szerokie spektrum analizy beneficjentów pomocy społecznej i powodów uzyskiwanych świadczeń.

W poniższych zestawieniach prezentowane dane dotyczą najczęściej liczby rodzin oraz liczby osób w gospodarstwach domowych dotkniętych problemem, co jest zabiegiem celowym, gdyż skala problemu najczęściej wykracza poza samego świadczeniobiorcę.

W 2015 r. ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 75. gospodarstw domowych z Gminy Oporów, tj. 27,9% mniej niż miało to miejsce w roku 2010. Liczba świadczeniobiorców wyniosła 103. osoby (spadek o 34,4% w porównaniu z rokiem 2010), natomiast liczba osób w ich rodzinach – 175. mieszkańców gminy. Średnio statystycznie w jednej wspieranej rodzinie świadczenia otrzymuje nieco więcej niż jedna osoba (dokładnie 1,37 osób).

Tabela 34. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w Gminie Oporów.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba świadczeniobiorców	157	138	140	133	124	103
Liczba rodzin	**104**	**99**	**97**	**87**	**86**	**75**
Liczba osób w rodzinach	269	276	268	242	213	175

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oporowie.

Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej w Gminie Oporów, stanowi 2,1% ogółu beneficjentów powiatu kutnowskiego (według danych za 2014 r.)[27].

Tabela 35. Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej (liczba gospodarstw domowych).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Województwo łódzkie	85 569	82 689	83 734	87 674	82 398
Powiat kutnowski	4 427	4 141	4 085	4 130	4 048
Gmina Oporów	**103**	**98**	**97**	**87**	**86**

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Z pomocy społecznej korzysta 7,7% ludności gminy. Jest to odsetek niższy aniżeli średnia powiatu (9,5%), kształtujący się na poziomie zbliżonym do średniej wojewódzkiej (7,6%).

Tabela 36. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem (%).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Województwo łódzkie	8,2	7,8	7,9	8,2	7,6
Powiat kutnowski	10,8	10,0	9,9	10,1	9,5
Gmina Oporów	**9,6**	**10,0**	**10,1**	**9,0**	**7,7**

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Analizując strukturę gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej według kryterium dochodowego, niewiele ponad jedna czwarta gospodarstw domowych otrzymuje wsparcie z innych powodów niż niedostateczny poziom dochodów.

[27] Ostatnim rokiem prezentowanym w BDL, GUS odnośnie pomocy społecznej jest rok 2014.

Wykres 2. Udział gospodarstw korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w Gminie Oporów (%).

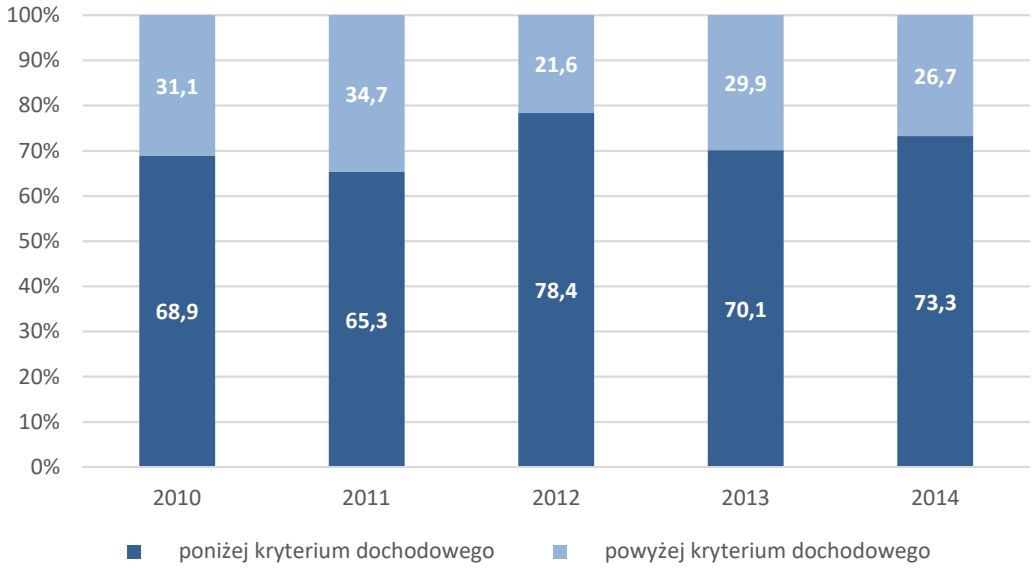

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Blisko połowę gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną stanowią osoby samotne (36 z 77 rodzin). Ponad jedna czwarta (26%) potrzebujących to rodziny 2- osobowe. Pozostałe gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej są 3-, 4- i 5 osobowe (jest to odpowiednio 11, 10 rodzin i 3 rodziny).

Tabela 37. Typy gospodarstw domowych Gminy Oporów objętych pomocą społeczną.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Osoba samotna	42	34	36	27	45	36
Rodzina 2 osobowa	17	14	12	19	15	20
Rodzina 3 osobowa	17	20	17	9	14	11
Rodzina 4 osobowa	13	13	13	19	17	10
Rodzina 5 osobowa	5	11	14	9	4	3

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oporowie.

W gronie gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej jest 26 rodzin z dziećmi (stanowiąc 33,8%). Wśród nich, najliczniejszą grupę tworzą rodziny z jednym oraz dwojgiem dzieci (odpowiednio 57,7% i 26,9%).

Tabela 38. Rodziny z dziećmi objęte pomocą społeczną wg liczby dzieci.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1 dziecko	18	21	23	17	16	15
2 dzieci	16	16	11	9	8	7
3 dzieci	5	5	8	8	5	2
4 dzieci	2	0	1	1	1	1
5 dzieci	0	0	0	0	0	0
6 dzieci	0	0	0	0	1	1
7 i więcej dzieci	1	1	1	1	0	0
OGÓŁEM	**42**	**43**	**44**	**36**	**31**	**26**

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oporowie.

W 2015 r. beneficjentami pomocy społecznej były cztery niepełne rodziny z dziećmi. W porównaniu do okresu z początku analizy, liczba rodzin niepełnych korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się o 15.

Tabela 39. Rodziny niepełne z dziećmi objęte pomocą społeczną wg liczby dzieci.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1 dziecko	5	8	9	5	3	2
2 dzieci	7	5	5	0	0	1
3 dzieci	2	2	6	4	2	1
4 i więcej dzieci	5	0	1	1	0	0
OGÓŁEM	**19**	**15**	**21**	**10**	**5**	**4**

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oporowie.

W ponad połowie przypadków przyczyną korzystania z pomocy społecznej jest bezrobocie (w 53 przypadkach na 103 świadczeniobiorców). Kolejnym powodem, nieznacznie rzadziej podawanym jest ubóstwo (45 osób), które w dużej mierze może być pochodną pozostawania bez pracy. W 30. przypadkach przyczyną uzyskiwania świadczeń z pomocy społecznej jest niepełnosprawność, natomiast w 24. – alkoholizm.

Tabela 40. Powody przyznania pomocy społecznej w Gminie Oporów (liczba osób).

Przyczyny	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bezrobocie	61	64	64	61	60	53
Ubóstwo	18	21	15	16	32	45
Bezdomność	0	1	0	0	0	0
Ochrona macierzyństwa	6	6	10	9	8	7
Zdarzenia losowe	1	0	1	1	0	0
Pomoc po zwolnieniu z ZK	5	6	3	3	1	2
Alkoholizm	25	23	22	20	23	24
Przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0
Bezradność wychowawcza	15	15	20	12	7	4
Niepełnosprawność	15	16	15	16	27	30
Długotrwała choroba	21	11	16	20	19	18

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oporowie.

Pomoc społeczna – realizowane projekty

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oporowie w latach 2009-2015 realizował projekt systemowy „Lepsze jutro” w ramach Priorytetu VII Działania 7.1 Poddziałania 7.1.1. W ramach projektu zatrudniono 2 pracowników socjalnych w celu wzmocnienia kadry Ośrodka Pomocy Społecznej.

Tabela 41. Zakres wsparcia w ramach realizowanego projektu.

Rok udzielenia wsparcia	Zakres wsparcia	Ilość osób objętych wsparciem	Wartość projektu	Efekty udzielonego wsparcia
2009	Wsparcie psychologa, doradztwo zawodowe. Szkolenie w zawodzie: Sprzedawca z obsługą komputera i kas fiskalnych.	5	82 507,14	Zdobycie umiejętności poruszania się po rynku pracy. Zdobycie kwalifikacji w zawodzie: Sprzedawca z obsługą komputera i kas fiskalnych.
2010	Wsparcie psychologa, doradztwo zawodowe. Szkolenie w zawodach: Opiekunka osoby starszej, Operator wózków widłowych.	6	107 049,77	Zdobycie umiejętności poruszania się po rynku pracy. Zdobycie kwalifikacji w zawodzie: Opiekunka osoby starszej, Operator wózków widłowych.

2011	Wsparcie psychologa, doradztwo zawodowe. Szkolenie w zawodzie Opiekun osoby starszej.	6	104 362,87	Zdobycie umiejętności poruszania się po rynku pracy. Zdobycie kwalifikacji w zawodzie: Opiekun osoby starszej.
2012	Wsparcie psychologa, doradztwo zawodowe. Szkolenie w zawodzie: Kasjer-fakturzysta, Prawo jazdy kat „B”.	7	124 636,12	Zdobycie umiejętności poruszania się po rynku pracy. Zdobycie kwalifikacji w zawodzie: Kasjer-fakturzysta, Prawo jazdy kat „B”.
2013	Wsparcie psychologa, doradztwo zawodowe. Szkolenie w zawodzie: pracownik do spraw kadrowo-płacowych, kierowca-operator wózków jezdniowych.	10	110 067,91	Zdobycie umiejętności poruszania się po rynku pracy. Zdobycie kwalifikacji w zawodzie: pracownik do spraw kadrowo-płacowych, kierowca-operator wózków jezdniowych.
2014	Wsparcie psychologa, doradztwo zawodowe. Szkolenie w zawodzie: Sprzedawca-fakturzysta.	10	107 056,35	Zdobycie umiejętności poruszania się po rynku pracy. Zdobycie kwalifikacji w zawodzie: Sprzedawca-fakturzysta.
2015	Wsparcie psychologa, doradztwo zawodowe. Szkolenie w zawodzie Obsługa wózków jezdniowych i bezpieczna wymiana butli.	5	59 664,34	Zdobycie umiejętności poruszania się po rynku pracy. Zdobycie kwalifikacji w zawodzie: Obsługa wózków jezdniowych i bezpieczna wymiana butli.

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oporowie.

Wydatki na ochronę zdrowia i pomoc społeczną

W 2015 r. wydatki poniesione przez Gminę Oporów na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej wyniosły 1 232,25 tys. zł i wzrosły w stosunku do 2012 r.[28] o 12,8%. Spośród wydatków na pomoc społeczną należy wspomnieć o koszcie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych (wydatki w rozdziale 85228), który w 2015 r. wyniósł 29,9 tys. zł (wzrost o 41,32% w stosunku do roku 2012). Z kolei wydatki na Ośrodek Pomocy Społecznej (rozdział 85219) stanowiły 11,1% całości wydatków na pomoc społeczną i wyniosły ponad 137 tys. zł. (44,9% wzrost w stosunku do 2012 r.).

Tabela 42. Wydatki Gminy Oporów na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (tys. zł).

2010	2011	2012	2013	2014	2015
-	-	**1 091,98**	**1 127,27**	**1 262,5**	**1 232,25**

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

W zakresie ochrony zdrowia 100% wydatków stanowią działania służące przeciwdziałaniu alkoholizmowi i narkomanii. W 2015 r. była to kwota 25 758,01 zł.

Tabela 43. Wydatki Gminy Oporów na ochronę zdrowia (zł).

2010	2011	2012	2013	2014	2015
22 477,59	20 371,97	25 000,00	25 483,20	19 780,08	25 758,01

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

[28] 2012 r. jest pierwszym rokiem w statystyce publicznej z danymi dotyczącymi wydatków na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej.

Turystyka

Wprowadzenie

„Obecnie turystyka jest niezbędnym czynnikiem warunkującym wzrost konkurencyjności danego regionu, bowiem rozwój działań związanych z promocją danego miejsca, wykorzystaniem jego walorów turystycznych przyczynia się do poprawy wizerunku oraz zwiększenia dostępności obszarów atrakcyjnych turystycznie”[29]. Wizytówką gminy i jej największą atrakcją turystyczną jest późnogotycki zamek będący siedzibą muzeum, który należy do najlepiej zachowanych rezydencji rycerskich w Polsce. Oprócz Muzeum-Zamku jest również klasztor Paulinów w Oporowie a także zabytkowy kościół w miejscowości Mnich, gdzie znajduje się jeden z niewielu zachowanych w Polsce figuralnych płyt nagrobnych (nagrobek Kucińskiego). Mówiąc o walorach turystycznych należy wspomnieć, że przez Oporów przebiega Szlak Żółty rowerowy łączący Łanięta-Żychlin, o łącznej długości trasy 46,8 km. Wyróżnikiem Gminy Oporów jest kilometrowy dywan kwiatowy, który można zobaczyć w Oporowie w trakcie uroczystości Bożego Ciała. To inicjatywa społeczna, integrująca ponad 100 mieszkańców w różnym wieku.

Turystyka rozumiana w kategorii dostępności miejsc noclegowych występuje w Gminie Oporów w niewielkim zakresie. Całorocznie dostępne są 2 pokoje gościnne w Muzeum-Zamku w Oporowie oraz 3 pokoje w Gospodarstwie Agroturystycznym w Kurowie – Wsi.

Wydatki Gminy Oporów na turystkę wyniosły w 2015 r. 500 zł. (dział 630 wydatków, według Klasyfikacji Budżetowej). Należy zaznaczyć, że w całym powiecie kutnowskim, oprócz symbolicznych wydatków Gminy Oporów jedynie gmina miejska Kutno przeznacza na ten cel środki pieniężne.

Zdjęcie 2. Dywan kwiatowy.

Źródło: zdjęcie pochodzi z zasobów Urzędu Gminy Oporów.

[29] „Potencjał ekonomiczny miast w woj. lubelskim w latach 2000-2010”, Lublin 2011, GUS, US w Lublinie, str. 102.

Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

Wprowadzenie

„Chociaż kultura jest wszechobecna i ma ogromny wpływ na życie każdej jednostki oraz społeczności, nie bardzo potrafimy ją jednoznacznie zdefiniować i ująć w sztywne ramy. Kulturę materialną tworzą wszystkie konkretne wytwory społeczeństwa, na przykład: radia, komputery, książki czy czasopisma. Natomiast kultura niematerialna jest zbiorem duchowych wytworów społeczeństwa, przekazywanych z pokolenia na pokolenie.

Kulturą zatem można nazwać całościowy sposób życia charakterystyczny dla danej zbiorowości, na który składa się wszystko to, co ludzie "robią, myślą i posiadają", jako członkowie społeczeństwa - wzory, działania, myślenia i wyposażenia materialne. Kultura staje się istotą zaspokajania potrzeb tożsamości, samoidentyfikacji czy wykraczania człowieka poza własne ramy.
Należy jednak podkreślić, że kultura jest głównym czynnikiem, który integruje społeczeństwo i służy spójności danego systemu społecznego. Kształtuje również osobowość każdego z nas. Dzięki procesom kulturyzacji stajemy się członkami społeczeństwa, w którym zostaliśmy wychowani”[30].

Najważniejsze wnioski:

- *Na terenie Gminy Oporów funkcjonują dwie instytucje kultury: Gminna Biblioteka Publiczna i Muzeum-Zamek (powiatowa instytucja kultury), które odgrywają istotną rolę dla lokalnej społeczności w procesie zaspokajania potrzeb związanych z kulturą.*
- *Muzeum-Zamek w Oporowie jest organizatorem imprez oświatowych w tym lekcji, spotkań, warsztatów. W 2015 r. było ich łącznie 46, tj. 20. więcej niż w 2010 r.*
- *Liczba zwiedzających Muzeum-Zamek w 2015 r. przekroczyła 20 tys. osób, tj. podwoiła się w porównaniu z wyjściowym okresem analizy.*
- *Do rejestru zabytków, które znajdują się na terenie Gminy Oporów wpisanych jest łącznie 15 obiektów. Zabytki zlokalizowane są w następujących miejscowościach: Oporów (7 zabytków), Mnich (6 zabytków), Pobórz (2 zabytki).*
- *Na przestrzeni badanych lat liczba czytelników biblioteki gminnej pozostaje niemal niezmienna i wynosi 427 (w 2015 r.). Podobnie, na w miarę stałym poziomie kształtuje się wolumen wypożyczonego księgozbioru (12 574 w 2015 r.).*

[30] www.lambsworld.marusz.net.

Kultura[31]

Na terenie Gminy Oporów funkcjonują dwie instytucje kultury. Istotną rolę dla lokalnej społeczności w tym zakresie pełni Muzeum-Zamek w Oporowie, będący powiatową instytucją kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Oporowie.

Muzeum-Zamek w Oporowie jest dostępne dla zwiedzających od 1949 r. W ciągu ostatnich 2 lat liczba zwiedzających muzeum znacząco wzrosła. W 2015 r. wyniosła 20 832 osoby, i tym samym podwoiła się w stosunku do okresu z początku analizy.

Tabela 44. Muzea w Gminie Oporów i liczba zwiedzających.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
muzea łącznie z oddziałami	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
zwiedzający muzea i oddziały	**9 785**	**12 597**	**12 495**	**11 722**	**17 156**	**20 832**

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Muzeum-Zamek w Oporowie jest organizatorem imprez oświatowych, spotkań, warsztatów. Od lat 60-tych organizowane są koncerty dawnej muzyki i poezji oraz imprezy folklorystyczne i spektakle teatralne z udziałem czołowych artystów. W 2015 r. w Muzeum-Zamku odbyły się następujące imprezy i spotkania:

- Koncert pt., „Salon poetycki na zamku w Oporowie” w wykonaniu Dariusza Jakubowskiego, Katarzyny Thomas-Jakubowskiej i Piotra Szafrańca.
- Współorganizacja Dnia Dziecka z Gminą Oporów, Gminną Biblioteką Publiczną w Oporowie;
- Spotkanie Polskiego Towarzystwa Ziemiańskiego.
- Warsztaty historyczne grupy rekonstrukcyjnej historycznej „Roty Pana Tomka”.
- Plener malarski Stowarzyszenia Dom Pracy Twórczej Nowa Wieś.
- „Żyjesz dla siebie i innych, zadbaj o zdrowie” – piknik zdrowotny organizowany przez Starostwo Powiatowe w Kutnie.
- Warsztaty historyczne grupy rekonstrukcji historycznej „Regiment Króla Jegomości”.
- Konwent Powiatów Województwa Łódzkiego.
- Żychliński Dom Kultury, Teatr Metafora pt.; „Posag”.
- HVO – PROJEKT XIV – międzynarodowy zlot grup rekonstrukcji historycznej XIV wieku.
- „Letnie deliberacje albo dolce far niente, czyli poetycko-muzyczne rozważania o istocie wakacji” – koncert w wykonaniu Dariusza Jakubowskiego, Katarzyny Thomas-Jakubowskiej i Piotra Szafrańca.
- Dożynki Gminne 2015 – zorganizowane przez Gminę Oporów i Gminną Bibliotekę Publiczną.
- Garnizon Fortecy Częstochowskiej – grupa rekonstrukcyjna.
- „Ksiądz Twardowski. In memoriam. W 100-lecie urodzin Księdza Poety” koncert w wykonaniu W. Smaszcza i L. Długosza, przy współpracy z Kutnowskim Towarzystwem Historycznym.
- „Jesienne Muzykowanie” – koncert w wykonaniu A. Tadeusiak i J. Jakubowskiej.

Muzeum prowadzi działalność edukacyjną w zakresie wygłaszania prelekcji, lekcji muzealnych, organizowania warsztatów dla dzieci i młodzieży (zarówno w siedzibie muzeum jak i szkołach) z dziedziny historii sztuki, historii Polski i regionu, obyczajów rycerskich i staropolskich, tradycji niepodległościowych, obrzędów ludowych w oparciu o prezentacje multimedialne oraz

[31] na podstawie materiałów uzyskanych z Muzeum-Zamku w Oporowie.

przygotowywania tematów lekcji w zależności od zapotrzebowania szkół. Muzeum współpracuje z kółkami historycznymi szkół w regionie.

Muzeum-Zamek w Oporowie prowadzi różnorodną działalność naukową obejmującą następujące zagadnienia: dzieje zamku i właścicieli dóbr Oporowskich, historię miejscowości i regionu, dzieje kościelne Oporowa i klasztoru Ojców Paulinów w Oporowie, majątki ziemskie w regionie. Muzeum, za swoją działalność naukową uhonorowane zostało przez Ministra Kultury przyznaniem nagrody za zajęcie III miejsca w konkursie Wydarzenie Muzealne Roku „Sybilla 2001”. W 2007 r. Muzeum-Zamek w Oporowie otrzymało status Muzeum Rejestrowanego, a w 2009 r. Srebrny Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”.

Tabela 45. Imprezy oświatowe w muzeum.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Imprezy oświatowe w muzeach ogółem	**26**	**33**	**38**	**44**	**46**	**46**
Odczyty/prelekcje/spotkania	**0**	**0**	**0**	**1**	**4**	**2**
Koncerty	**0**	**2**	**3**	**0**	**2**	**4**
Warsztaty	**0**	**2**	**1**	**4**	**3**	**8**
Imprezy plenerowe	**1**	**5**	**3**	**6**	**6**	**7**
Lekcje zajęcia	**25**	**24**	**31**	**33**	**30**	**25**
Sesje i seminaria naukowe/sympozja	**0**	**0**	**0**	**0**	**1**	**0**

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Znaczącą rolę oświatową w gminie pełni Gminna Biblioteka Publiczna w Oporowie. Na przestrzeni analizowanych lat na zbliżonym poziomie kształtowała się zarówno liczba czytelników (427 w 2015 r.) jak i wolumen wypożyczonego księgozbioru (12 574 w 2015 r.). Znacząco zmniejszył się natomiast księgozbiór biblioteki o (38,4%), głównie z powodu likwidacji biblioteki w miejscowości Mnich oraz nieznacznie zmniejszył się wolumen wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika (z 31,2 do 29,4).

Tabela 46. Placówki biblioteczne.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Biblioteki i filie (ilość)	2	2	1	1	1	1
Księgozbiór (wolumen)	18 253	16 919	11 585	11 873	10 933	11 251
Czytelnicy w ciągu roku (osoba)	414	418	421	423	425	427
Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz (wolumen)	12 901	12 588	12 755	12 770	12 784	12 574

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Tabela 47. Biblioteki – wskaźniki.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ludność na 1 placówkę biblioteczną (osoba)	1 360	1 344	2 660	2 632	2 639	2 633
Księgozbiór bibliotek na 1 000 ludności (wol.)	6 713,1	6 296,6	4 355,3	4 511	4 142,9	4 273,1
Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności (osoba)	152	155	158	160	161	162
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach (wol.)	31,2	30,1	30,3	30,2	30,1	29,4

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Działania Gminnej Biblioteki Publicznej w Oporowie koncentrują się również wokół:

1. Prowadzenia zespołu wokalno- instrumentalnego Emerytów i Rencistów „Oporowskie Nutki”, w tym organizacji i przygotowania występów zespołu: na przeglądach piosenek w Żychlinie, Bedlnie, na dożynkach i innych lokalnych imprezach, na koncercie kolęd w Kościele w Oporowie.
2. Powołania Stowarzyszenia „Oporowscy Emeryci”.
3. Współudziału w organizacji imprez lokalnych: dożynek, festynu.
4. Organizacji Mikołajek dla dzieci, spotkań wigilijnych i wielkanocnych, lekcji bibliotecznych.

Ochrona dziedzictwa narodowego

Zabytki

Do rejestru zabytków wpisanych jest łącznie 15 obiektów, które znajdują się na terenie Gminy Oporów. Zabytki zlokalizowane są w następujących miejscowościach: Oporów (7 zabytków), Mnich (6 zabytków), Pobórz (2 zabytki).

Tabela 48. Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków na terenie Gminy Oporów.

Lp.	Nazwa obiektu	Właściciel	Miejscowość	Podstawa wpisu
1.	Zespół dworski - dwór	Prywatny	Pobórz	Decyzja Nr 484 z dnia 09.04.1979 r.
2.	Park dworski wraz z 150 m strefą ochrony konserwatorskiej	Prywatny	Pobórz	Decyzja Nr 484 z dnia 09.04.1979 r.
3.	Zespół dworski - dwór	Prywatny	Mnich	Decyzja Nr 485 z dnia 09.04.1979 r.
4.	Park dworski wraz z 150 m strefą ochrony konserwatorskiej	Prywatny	Mnich	Decyzja Nr 485 z dnia 09.04.1979 r.
5.	Kościół parafialny p. w. Wniebowzięcia NMP	Parafia	Mnich	Decyzja Nr 494 z dnia 10.04.1979 r.
6.	Kaplica cmentarna	Parafia	Mnich	Decyzja Nr 495 z dnia 10.04.1979 r.
7.	Cmentarz grzebalny wraz z 150 m strefą ochrony konserwatorskiej	Parafia	Mnich	Decyzja Nr 495 z dnia 10.04.1979 r.
8.	Cmentarz przykościelny wraz z 150 m strefą ochrony konserwatorskiej	Parafia	Mnich	Decyzja Nr 494 z dnia 10.04.1979 r.
9.	Zespół zamkowy – zamek	Powiat kutnowski	Oporów	Decyzja Nr 25/266 z dnia 31.05.1967 r.
10.	Park i ogród	Powiat kutnowski	Oporów	Decyzja Nr 350/293 z dnia 31.05.1967 r.
11.	Domek neogotycki	Powiat kutnowski	Oporów	Decyzja Nr A/119 z dnia 24.02.2012 r.
12.	Suterena domku szwajcarskiego	Powiat kutnowski	Oporów	Decyzja Nr A/119 z dnia 24.02.2012 r.
13.	Domek ogrodnika	Powiat kutnowski	Oporów	Decyzja Nr 411 z dnia 25.08.1979 r.
14.	Klasztor OO Paulinów	Parafia	Oporów	Decyzja Nr 392/305 z dnia 05.07.1967 r.
15.	Kościół OO Paulinów	Parafia	Oporów	Decyzja Nr 24/265 z dnia 05.07.1967 r.

Źródło: Urząd Gminy Oporów.

Zabytkiem o największym znaczeniu dla gminy jest niewątpliwie Muzeum-Zamek w Oporowie. Zamek, mała późnogotycka rezydencja obronna wzniesiona około 1440 r. usytuowana na wyspie otoczonej fosą, jest jednym z niewielu tego typu zabytków zachowanych w Polsce. Zabudowa skupiona wokół czworobocznego dziedzińca składa się z domu mieszkalnego, wieży, baszty z kaplicą, połączonych murem obronnym. Zamek otacza krajobrazowy park założony w 1. poł. XIX w., w którym czytelne jest wcześniejsze założenie XVII-wiecznego ogrodu.

Zamek od 1949 r. mieści muzeum z ekspozycją wnętrz dworskich. Tworzą ją dzieła sztuki i wyroby rzemiosła artystycznego prezentujące kulturę szlachecką. Zbiory zawierają dzieła sztuki z różnych epok, od XVI w. do pocz. XX w. – obrazy, rzeźby, wyroby rzemiosła artystycznego.

Zdjęcie 3. Muzeum-Zamek w Oporowie.

Źródło: zdjęcie pochodzi ze strony www.zamekoporow.pl*, za zgodą Dyrekcji Muzeum-Zamku w Oporowie.*

W niewielkiej odległości od zamku, na zachodnim krańcu miejscowości Oporów, usytuowany jest zabytkowy zespół klasztorny Ojców Paulinów, stanowiący kolejny zabytkowy obiekt w gminie. Pierwotny kościół parafialny pw. Św. Marcina wzmiankowany w 1399 r. był drewniany. Nowa murowana świątynia w stylu gotyckim, powstała w pierwszej połowie XV w., a jej wznoszenie rozpoczął przed 1425 r. Mikołaj Oporowski, wojewoda łęczycki. Budowę dokończył syn wojewody Mikołaja, Władysław Oporowski, od 1434 r. biskup włocławski, późniejszy arcybiskup gnieźnieński i prymas Polski, po objęciu dóbr rodowych w 1428 r.

Gotycki dom mieszkalny dla zakonników murowany (obecnie południowe skrzydło klasztoru) powstał w 3 ćw. XV w.. Wielokrotnie przebudowywany, przetrwał do naszych czasów, jako jeden z trzech tylko zachowanych średniowiecznych domów konwentualnych Paulinów.

Do XVIII w. kościół z klasztorem pozostawał w swoim pierwotnym kształcie i dopiero około 1740 r. z fundacji dziedziców Oporowa, gruntownie odrestaurowano klasztor i podwyższono kościół, przebudowując jego wnętrze w stylu barokowym. W 3 ćw. XVIII w. powstała kaplica św. Jana Chrzciciela na miejscu gotyckiej, zrujnowanej i nowa zakrystia oraz barokowy hełm wieży kościoła. W latach 80. XVIII w. nastąpiła rozbudowa klasztoru o skrzydło zachodnie, piętrowe, łączące gotycki dom zakonny z kościołem, które pomieściło wznawiającą działalność szkołę parafialną. W latach 1849-1955 dokonano przebudowy kościoła i obu skrzydeł klasztoru.

Zdjęcie 4. Kościół w Oporowie.

Źródło: Parafia pw. Św. Marcina biskupa w Oporowie.

Oprócz zabytków wpisanych do rejestru, na terenie Gminy Oporów znajdują się obiekty o istotnym znaczeniu historycznym, objęte ochroną konserwatorską. Łącznie jest ich 18. W zdecydowanej większości są to obiekty prywatne.

Tabela 49. Obiekty i obszary bez wpisu do rejestru zabytków na terenie Gminy Oporów, objęte ochroną konserwatorską.

Lp.	Nazwa obiektu	Własność	Miejscowość
1.	Stajnie i wozownie	Prywatna	Pobórz
2.	Spichlerz	Prywatna	Pobórz
3.	Rządcówka	Prywatna	Pobórz
4.	Budynek gospodarczy z piętrem mieszkalnym	Prywatna	Pobórz
5.	Kuźnia	Prywatna	Pobórz
6.	Ogród dworski	Prywatna	Szczyt
7.	Dwór	Prywatna	Szczyt
8.	Dzwonnica kościoła parafialnego	Parafia	Mnich
9.	Park dworski	Prywatna	Świechów
10.	Dwór	Prywatna	Świechów
11.	Szkoła Urząd Gminy	Gmina Oporów	Oporów
12.	Dom dyrektora cukrowni Tomczyn	Bank Spółdzielczy „Wspólna Praca”	Oporów
13.	Cmentarz grzebalny parafii rzymsko-katolickiej	Parafia	Oporów
14.	Dom rządcy	Prywatna	Oporów
15.	Karczma	Prywatna	Oporów
16.	Brama z ogrodzeniem	Prywatna	Szczyt
17.	Cmentarz przykościelny	Parafia	Oporów
18.	Ogrodzenie z furtami kościoła	Parafia	Mnich

Źródło: Urząd Gminy Oporów.

Stanowiska archeologiczne

Na terenie Gminy Oporów zlokalizowanych jest 108. stanowisk archeologicznych. Wymogiem na terenie, gdzie znajduje się stanowisko, jest nadzór archeologa podczas wykonywania ziemnych robót budowlanych.

Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego

W poddanych analizie latach, wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego kształtowały się w przedziale od ok. 122 do 147 tys. zł. Najmniej na ten cel przeznaczono w roku 2015. Wydatki z tego działu koncentrują się w zdecydowanej większości na rozdziale 92116 „Biblioteki” (94%). Pozostałe 6% przeznaczane jest na „Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby” (rozdział 92109). Udział wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w wydatkach ogółem przyjmuje tendencję spadkową, od 1,8% w 2010 r. poprzez 2,4% w 2011 r. i 1,4% w 2015 r. Wydatki na 1 mieszkańca Gminy Oporów w omawianej kategorii wynoszą 46,34 zł.

Tabela 50. Wydatki Gminy Oporów na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (zł)

2010	2011	2012	2013	2014	2015
125 000,0	**147 354,6**	**127 214,8**	**126 003,5**	**140 189,5**	**122 333,7**

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Dostępność komunikacyjna i infrastruktura drogowa

Wprowadzenie

„Niewątpliwie, istotnym czynnikiem wewnętrznym decydującym o potencjale rozwojowym obszarów zarówno miejskich, jak i wiejskich, jest infrastruktura techniczna, tj. m.in. sieć dróg, połączeń telekomunikacyjnych, linii energetycznych (…). Jej rozwój wpływa na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej danego terenu, rozwój i awans gospodarczy. Poziom zaawansowania infrastruktury jest kluczową kwestią zarówno dla dotychczasowych, jak i potencjalnych mieszkańców oraz przyszłych inwestorów”[32].

„Czynniki takie jak położenie geograficzne, stopień skomunikowania z obszarami centralnymi czy efektywny system transportowy warunkują o centralności bądź peryferyjności danego obszaru. Dostępność komunikacyjna doczekała się wielu definicji. Jedną z lepszych wydaje się (…) zaproponowana przez Spiekermanna i Neubauera, określająca dostępność jako główny „produkt” systemu transportowego, który determinuje korzystność lokalizacji danego obszaru (regionu, miasta lub trasy) w stosunku do innych obszarów. Dostępność komunikacyjna i transportowa warunkowana jest w tym sensie nie tylko odległością geograficzną, lecz również infrastrukturą komunikacyjną i transportową”[33].

Najważniejsze wnioski:

- *Korzystne położenie geograficzne może stymulować rozwój Gminy Oporów. Podobnie jak dostępność komunikacyjna – bliskość ważnych węzłów drogowych i kolejowych.*
- *W granicach administracyjnych gminy przebiega łącznie 53,684 km dróg gminnych, 45,705 km dróg powiatowych, droga wojewódzka DW 573 (ca 2,5 km), autostrada A1 (ca 1,1 km) i drogi wewnętrzne (10,925 km).*
- *57,5% dróg gminnych (30,894 km) mają nawierzchnię ulepszoną, 27,7% (14,845 km) to drogi nieulepszone, pozostałe 14,8% (7,945 km) zaliczamy do dróg gruntowych.*
- *Na terenie Gminy Oporów nie ma ścieżek rowerowych, przebiega natomiast Szlak Żółty rowerowy, łączący Łanięta z Żychlinem.*

[32] „Potencjał ekonomiczny miast w województwie lubelskim w latach 2000-2010”, US Lublin, Lublin 2011, str.106-107.
[33] „Potencjał ekonomiczny miast w województwie lubelskim w latach 2000-2010”, US Lublin, Lublin 2011, str.116.

Dostępność komunikacyjna

Położenie gminy w sąsiedztwie Miasta Kutno (ca 10 km) wpływa na jej dostępność komunikacyjną. Przez miasto przebiega ważny węzeł dróg, o znaczeniu zarówno regionalnym, jak i międzynarodowym. Miasto oddalone jest zaledwie 20 km od geometrycznego środka Polski, dzięki czemu odległość do wszystkich granic jest zbliżona i wynosi od 315 km do granicy w Bezledach (Rosja), do maksymalnie oddalonej Litwy, która znajduje się w odległości 400 km (przejście graniczne w Ogrodnikach).

Miasto Kutno jest jednym z ważniejszych węzłów kolejowych w Polsce. Szlak kolejowy prowadzący przez miasto łączy Berlin z Moskwą, północ kraju z południem oraz wschód z zachodem.

W odległości do 200 km od gminy znajdują się aglomeracje: Warszawa, Łódź, Poznań.

W sąsiedztwie Gminy Oporów przebiegają takie znaczące drogi jak:

- Autostrada A1 - obsługiwana przez węzeł „Kutno Wschód” w miejscowości Kotliska, mieszczący się ok. 2 km od granicy gminy oraz węzeł „Kutno Północ” w miejscowości Sójki (w odległości ok. 7 km),
- Droga krajowa nr 92 – stanowiąca bezpłatną alternatywę dla autostrady A2, położona ok. 1,5 km od granicy gminy,
- Droga krajowa nr 60 - przebiegająca w odległości ok. 5 km od granicy gminy.

Połączenia samolotowe umożliwiają mieszkańcom trzy najbliższe porty lotnicze znajdujące się w Łodzi (w odległości 65 km od Gminie Oporów), w Modlinie (100 km) oraz w Warszawie (120 km).

Infrastruktura drogowa i kolejowa

Infrastrukturę drogową na terenie Gminy Oporów tworzą: drogi powiatowe (50,563 km), drogi gminne (53,684 km), droga wojewódzka DW 573 (ca 2,5 km), autostrada A1 (ca 1,1 km) i drogi wewnętrzne (10,925 km).

Tabela 51. Wykaz dróg zaliczonych do kategorii gminnej na terenie gminy Oporów - stan na sierpień 2016 r. (wg gr. gm. - granicy gminy).

Nazwa drogi i przebieg	Długość (km)	Nawierzchnia drogi
102152E (Złotniki) - gr. gm. Krzyżanów - Szczyt - gr. gm. Bedlno - (Kamienna)	2,164	Ulepszona bitumiczna 0,201 km, nieulepszona tłuczniowa 1,26 km, gruntowa 0,703 km
102351E Pobórz - gr. woj.. maz. - (Swoboda Trębska)	1,446	Ulepszona bitumiczna 1,446 km
102352E Skarżyn - gr. woj. maz. - (Swoboda Trębska)	1,581	Nieulepszona tłuczniowa 1,581 km
102353E Pobórz - Kolonia Pobórz	2,229	Gruntowa 2,229 km
102354E gr. woj. maz. - (Mellerów) - Kurów Parcel- Kurów - (Marianów Dln.) - gr. gm. Strzelce	8,15	Ulepszona bitumiczna 3,876 km, nieulepszona tłuczniowa 3,046 km, gruntowa 1,228 km
102355E Kurów - Świechów - Łowiczówka - gr. woj. maz. - (Raków)	4,226	Ulepszona bitumiczna 3,556 km, nieulepszona tłuczniowa 0,135 km, gruntowa 0,535 km
102356E Oporów - Świechów - gr. woj. maz. - (Kolonia Raków)	3,915	Ulepszona bitumiczna 2,229 km, nieulepszona tłuczniowa 1,686 km
102357E Pobórz - Skarżynek - gr. gm. Strzelce - (Dąbkowice)	1,911	Ulepszona bitumiczna 1,911 km
102358E Jaworzyna - Samogoszcz	1,478	Ulepszona bitumiczna 1,478 km

102359E Kolonia Mnich – gr. gm. Strzelce - (Marianów)	1,405	Nieulepszona tłuczniowa 0,547 km, gruntowa 0,858 km
102360E Stanisławów - Anin	2,291	Ulepszona bitumiczna 2,087 km, kostka 0,204 km
102361E Samogoszcz - Jurków II - Dobrzewy	3,755	Ulepszona bitumiczna 1,6 km, nieulepszona tłuczniowa 0,751 km, gruntowa 1,404 km
102362E Halinów - Jurków II - Oporów	3,226	Ulepszona bitumiczna 2,362 km, gruntowa 0,864 km
102363E Oporów - Kolonia Oporów	2,654	Ulepszona bitumiczna 1,243 km, nieulepszona brukowa 1,04 km, tłuczniowa 0,371 km
102364E droga przez wieś Mnich	0,37	Ulepszona bitumiczna 0,37 km
102365E Mnich - Kamienna	2,923	Nieulepszona tłuczniowa 2,799 km, gruntowa 0,124 km
102366E dr. pow. nr 2123E - Mnich - dr. gm. nr 102365E	0,51	Ulepszona bitumiczna 0,51 km
102367E droga przez wieś Wólka Lizigódź	1,047	Ulepszona bitumiczna 1,047 km
102368E Mnich - Grotowice - gr. gm. Krośniewice - (Sieraków)	0	
102369E Oporów - Wola Owsiana	2,087	Ulepszona bitumiczna 2,087 km
102370E Golędzkie - Kamienna	1,861	Ulepszona bitumiczna 1,861 km
102371E Oporów - Kurów	2,826	Ulepszona bitumiczna 2,826 km
102372E (Muchnów) - gr. gm. Strzelce - Mnich	1,629	Nieulepszona tłuczniowa 1,629 km

Źródło: Urząd Gminy Oporów.

Tabela 52. Wykaz dróg powiatowych na terenie Gminy Oporów.

Nazwa drogi i przebieg	Długość drogi na terenie Gminy Oporów
2110E Oporów- Drzewoszki-Dobrzelin	2,516
2121E Oporów-Rakowiec	3,844
2123E Kutno- Żychlin-Kaczkowizna	10,284
2124E Oporów Kolonia-Kutno	7,998
2127E Mnich-Groszki	3,011
2128E Mnich-Kotliska	2,294
2129E Dąbkowice-Mnich	4,510
2130E Pobórz-Kamienna	3,808
2133E St.kolej. Strzelce Kujawskie -Strzelce-Oporów	4,906
2184E Stanisławów-Mnich	2,534

Źródło: Starostwo Powiatowe w Kutnie.

Gospodarka komunalna i ochrona środowiska

Wprowadzenie

„Literatura przedmiotu definiuje infrastrukturę jako ogół obiektów i urządzeń na danym terenie, ściśle i na stałe związanych z tym obszarem i nieodzownych do właściwego funkcjonowania na nim gospodarki i życia lokalnej ludności. W ujęciu tym akcentuje się szczególnie ogólnogospodarczą i ogólnospołeczną rolę infrastruktury. Obiekty i urządzenia tak rozumianej infrastruktury przenikają się wzajemnie i uzupełniają z infrastrukturą funkcjonującą poza tymi obszarami, integralnie z nimi związaną (np. sieć kanalizacyjna, sieć wodociągowa). Zależności pomiędzy poziomem rozwoju infrastruktury a rozwojem społeczno-gospodarczym nie są jednak całkowicie jednoznaczne. Uznaje się, że pewien minimalny poziom infrastruktury jest niezbędny dla zapewnienia ogólnie pojętego rozwoju (tzw. minimum infrastrukturalne), niemniej jednak po jego przekroczeniu dalszy wzrost nakładów inwestycyjnych na niektóre elementy infrastruktury może być ekonomicznie nieuzasadniony i prowadzić do sytuacji, w której staje się on bardziej barierą niż stymulatorem procesów rozwojowych. Przy czym bardzo ważny jest fakt, że na obszarach słabo rozwiniętych infrastruktura na pewno może stanowić istotny pozytywny impuls, przyczyniając się do ich „wkroczenia” na ścieżkę wzrostu gospodarczego”[34].

Wskaźniki dotyczące dostępności do podstawowych mediów wpływają na standard życia mieszkańców danego regionu. Ponadto, dostępność do sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków ma istotne znaczenie z punktu widzenia ochrony środowiska.

Najważniejsze wnioski:

- *Z wodociągu korzysta 86,6% ludności Gminy Oporów, tj. 2 285 mieszkańców. Dane te plasują gminę na 10. miejscu w powiecie i 152. w województwie.*
- *W badanej JST nie ma sieci kanalizacyjnej, podobnie jak w dwóch innych gminach powiatu: Bedlnie i Dąbrowicach. Brak kanalizacji przyniósł gminie ostatnie (ex aequo z wymienionymi JST) miejsce w województwie.*
- *Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku wyniosły w 2014 r. 287,31 ton, z czego 91,2% pochodzi od indywidualnych gospodarstw domowych. Na 1. mieszkańca gminy przypada 99,4 kg odpadów komunalnych i jest to najwyższy wskaźnik w badanym okresie.*
- *Zużycie wody na 1. mieszkańca gminy zmniejszyło się z 62,0 m^3 w 2010 r. do 32,8 m^3 w 2015 r.*
- *Elementami środowiska przyrodniczego Gminy Oporów są: lasy o powierzchni ponad 366 ha, trzy pomniki przyrody i 10. ha park w Muzeum-Zamku w Oporowie. Udział terenów zieleni w powierzchni ogółem gminy wynosi 0,1%.*
- *W 2015 r. wydatki Gminy Oporów na gospodarkę komunalną oraz ochronę środowiska wyniosły 226 184,77 zł. Gospodarka odpadami stanowiła 83,4% tej kwoty.*

[34] „Mapa potencjału społeczno-ekonomicznego gmin województwa pomorskiego”, Gdańsk 2010, str.71.

Urządzenia sieciowe

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, z wodociągu korzysta 86,6% ludności Gminy Oporów, tj. 2 285 mieszkańców. W stosunku do roku 2010, oznacza to wzrost liczby użytkowników o 168 osób. Długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 91 km i w analizowanym okresie (6 lat) wydłużyła się o 0,4 km. Na terenie gminy nie ma sieci kanalizacyjnej (podobnie jak w gminach Bedlno i Dąbrowice) ani gazowej (ta występuje jedynie w trzech gminach powiatu: gminie miejskiej Kutno, gminach wiejskich Strzelce i Krzyżanów).

Wskaźnik obrazujący odsetek ludności korzystającej z instalacji wodociągowej plasuje gminę na 10. pozycji w powiecie (przed gminą Bedlno) i na 152. miejscu w województwie (na 177 gmin).

Tabela 53. Urządzenia sieciowe - wodociąg.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	90,6	90,6	90,6	91,0	91,0	91,0
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej (osoba)	2 117	2 093	2 074	2 047	2 285	bd
Udział ludności korzystającej z instalacji w %:	77,9	77,9	78,0	77,8	86,6	bd

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Ochrona środowiska

Na terenie gminy nie funkcjonuje przemysłowa oczyszczalnia ścieków. Jeśli chodzi o gromadzenie i wywóz nieczystości ciekłych, w Gminie Oporów jest 420 zbiorników bezodpływowych i 57 przydomowych oczyszczalni znajdujących się u indywidualnych mieszkańców oraz 3 biologiczne oczyszczalnie znajdujące się przy Zespole Szkół w Oporowie, Zespole Szkół w Szczycie i Muzeum-Zamek w Oporowie.

Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku wyniosły w 2014 r. 287,31 ton, z czego 91,2% pochodzi od indywidualnych gospodarstw domowych. Na 1. mieszkańca gminy przypada 99,4 kg odpadów komunalnych i jest to najwyższy wskaźnik w badanym okresie – „wskaźnik ten monitoruje negatywne oddziaływanie komunalnych odpadów na środowisko: im większa ilość wytworzonych odpadów, tym większa presja wywierana na środowisko. Jednym z celów strategicznych dla wdrażania idei zrównoważonego rozwoju jest zmniejszenie odpadowości poprzez propagowanie odpowiednich wzorców konsumpcji i rozwój świadomości ekologicznej społeczeństwa”[35].

Tabela 54. Wybrane dane dotyczące ochrony środowiska.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Odpady komunalne zmieszane - odpady zebrane w ciągu roku						
Ogółem (t)	63,52	153,34	191,17	168,76	287,31	bd
Z gospodarstw domowych (t)	49,62	136,08	141,18	144,92	262,00	bd
Odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1. mieszkańca (kg)	18,2	50,5	53,0	54,8	99,4	bd

[35] „Wskaźniki zrównoważonego rozwoju Polski”, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2011, str. 155.

Gromadzenie i wywóz nieczystości ciekłych						
Zbiorniki bezodpływowe (szt.)	402	402	402	402	402	420*
Oczyszczalnie przydomowe (szt.)	3	3	38	38	38	57*

*Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS, BDL, 2016, * dane za 2015 pochodzą w Urzędu Gminy Oporów.*

Łączne zużycie wody w ostatnim roku analizy wyniosło 86,7 dam^3. Eksploatacja całości dotyczyła gospodarstw domowych. Zużycie wody na 1. mieszkańca gminy zmniejszyło się z 62,0 m^3 w 2010 r. do 32,8 m^3 w 2015 r. Wskaźnik obrazujący zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności umożliwia ocenę skuteczności działań ukierunkowanych na ochronę zasobów wodnych poprzez monitorowanie zużycia wody, bowiem największym wyzwaniem dla Polski w zakresie gospodarowania wodami jest realizacja wymagań Ramowej Dyrektywy Wodnej, w tym promowanie zrównoważonego korzystania z wód i zaspokojenie zapotrzebowania na wodę ludności, rolnictwa i przemysłu. (…). Prewencja w tym zakresie jest niezbędna ze względu na relatywnie niską ich wielkość. Konieczność monitorowania zużycia wody wynika również z niewielkich postępów w jego ograniczaniu”[36].

Tabela 55. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku (dam^3).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem zużycie wody	169,0	104,2	76,8	75,0	82,0	86,7
Eksploatacja sieci wodociągowej	169,0	104,2	76,8	75,0	82,0	86,7
Eksploatacja sieci wodociągowej - gospodarstwa domowe	169,0	104,2	76,8	75,0	82,0	86,7
Zużycie wody na 1 mieszkańca (m^3)	62,0	38,7	28,8	28,4	31,1	32,8

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS, BDL, 2016.

Odpady niebezpieczne

Gmina Oporów posiada „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Oporów na lata 2013 – 2032”.

Przyroda i tereny zieleni

Udział terenów zieleni w powierzchni ogółem gminy wynosi 0,1%. W obrębie gminy znajduje się jeden park (Muzeum-Zamek w Oporowie) o powierzchni 10 ha.

Na terenie Gminy Oporów występują 3 pomniki przyrody. Są to:

1) **Pierwszy pomnik przyrody** zlokalizowany w miejscowości Mnich, został utworzony dn. 27.12.1978 r. na mocy Orzeczenia nr 10 Wicewojewody Płockiego R/s IV – 7140/13/76 poz. 1920 i obejmuje:
   - Jesion, obwód na wysokości 1,3 m – 410 cm
   - Jesion, obwód na wysokości 1,3 m – 345 cm
   - Lipa drobnolistna, obwód na wysokości 1,3 m – 354 cm.
2) **Drugi pomnik przyrody**, został ustanowiony 09.01.1987 r. zarządzeniem nr 1/87 z dn. 09.01.87 r. Wojewody Płockiego. Zlokalizowany jest w Oporowie i tworzą go:
   - Jesion wyniosły, obwód na wysokości 1,3 m – 395 cm.

[36] „Wskaźniki zrównoważonego rozwoju Polski”, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2011, str.139.

- Białodrzew, obwód na wysokości 1,3 m – 515 cm.

3) **Na trzeci pomnik przyrody**, występujący w miejscowości Golędzkie składają się:
   - Lipa drobnolistna, obwód na wysokości 1,3 m – 375 cm
   - Dąb szypułkowy, obwód na wysokości 1,3 m – 350 cm.

Pomnik ten powstał 27.11.1976 r. na mocy Orzeczenia nr 11 z dn. 27.11.1976 r. Wicewojewody Płockiego R/s IV – 7140/14/76 poz. 20.

Obszar 382 ha Gminy Oporów zajmują lasy (dane GUS za 2015 r.). Współczynnik lesistości określający udział gruntów leśnych w ogólnej powierzchni gminy, wynosi 5,4%. „Lasy są integralnym elementem środowiska przyrodniczego, mają korzystny wpływ na kształtowanie klimatu, bilansu wodnego, zachowanie potencjału biologicznego gatunków, przeciwdziałają procesom erozyjnym gleb. Pełnią ważne funkcje produkcyjne oraz społeczne. Istnieją duże potrzeby i możliwości zwiększania lesistości kraju [37] poprzez zalesienie nieefektywnych produkcyjnie lub niezagospodarowanych gruntów rolnych”[38].

Wydatki Gminy Oporów na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska

W 2015 r. wydatki Gminy Oporów na gospodarkę komunalną oraz ochronę środowiska wyniosły 226 184,77 zł. Gospodarka odpadami stanowiła 83,4% tej kwoty. Natomiast udział wydatków związanych z oświetleniem ulic, placów i chodników wyniósł 8,24%.

Tabela 56. Wydatki Gminy Oporów na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (zł).

2010	2011	2012	2013	2014	2015
72 997,93	**129 757,81**	**361 652,47**	**126 624,77**	**215 098,35**	**226 184,77**

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

[37] Według „Krajowego Programu Zwiększania Lesistości” Ministerstwa Środowiska.
[38] „Wskaźniki zrównoważonego rozwoju Polski”, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2011, str.147.

Mieszkalnictwo i budownictwo kubaturowe

Wprowadzenie

Bieżące efekty budownictwa ukazują skłonność ludności do osiedlania się na wybranym terenie, a jego skala o atrakcyjności danego regionu. W konsekwencji takie wskaźniki jak: ilość nowych mieszkań oddanych do użytku, przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania, ilość budynków niemieszkalnych oddanych do użytku, itd., świadczą o standardzie życia mieszkańców danego regionu, ukazują skalę nowych inwestycji realizowanych na danym obszarze i traktują o jego atrakcyjności.

Najważniejsze wnioski:

- *Zasoby mieszkaniowe w Gminie Oporów w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców wynoszą 325,5, co plasuje gminę na 7. miejscu w powiecie kutnowskim. Z kolei przeciętna powierzchnia użytkowa 1. mieszkania wynosi 95,4 m^2, umiejscawiając badaną JST na 1. pozycji w powiecie i 37. w województwie.*
- *Bieżące efekty budownictwa mieszkaniowego stanowią 2. nowo wybudowane i oddane do użytku mieszkania. W całym okresie analizy liczba ta wyniosła 15. Dla porównania w osiągającej najlepsze wyniki w powiecie spośród gmin wiejskich, Gminie Kutno, w tym samym okresie oddano do użytku odpowiednio 39 mieszkań w 2015 r. i łącznie w okresie 2010-2015 - 52 mieszkania. W innych gminach dane te prezentują się następująco: Bedlno (6 mieszkań w 2015 r. i 27 w całym okresie), Krzyżanów (7 mieszkań w 2015 r. i 27 w całym okresie), Strzelce (8 mieszkań w 2015 r. i 32 w badanym okresie). Należy nadmienić, że Gmina Oporów graniczy ze wszystkimi wymienionymi gminami.*
- *W 2015 r. w Gminie Oporów przybyły 3 nowe budynki niemieszkalne o łącznej kubaturze 5,8 tys. m^3. Wszystkie to budynki gospodarstw rolnych. Okres 2010-2015 łącznie przyniósł 14 nowych budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania.*
- *W latach 2014-2015, na terenie Gminy Oporów w efekcie rozbudowy budownictwa niemieszkalnego, powiększyły się dwa budynki o łącznej powierzchni ponad 8 tys. m^3.*

Gminny zasób mieszkaniowy

Gmina Oporów w swoich zasobach posiada 2 mieszkania komunalne stanowiące gminny zasób mieszkaniowy. W budynku w Oporowie zamieszkuje jedna rodzina. Jest to lokal o średnim standardzie, stanie technicznym dobrym, wyposażony w wodę.

Budynek wielorodzinny w Mnichu - Ośrodek zamieszkują trzy rodziny. Są to lokale o niskim standardzie, stanie technicznym dostatecznym. W dwóch lokalach dostępna jest woda. Powierzchnia użytkowa części mieszkalnej budynku wynosi 93,3 m^2 (w tym I lokal - 46 m^2, II lokal - 25,9 m^2, III lokal 21,4 m^2).

Tabela 57. Gminny zasób mieszkaniowy.

Miejscowość	Budynek wielorodzinny	Budynek jednorodzinny	Powierzchnia użytkowa (m^2)
Oporów	-	**1**	**45**
Mnich - Ośrodek	**1**	-	**93,3**

Źródło: Urząd Gminy Oporów.

Zasoby mieszkaniowe w Gminie Oporów

„Pod pojęciem zasobów mieszkaniowych rozumiemy ogół mieszkań zamieszkanych i niezamieszkanych znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Do zasobów mieszkaniowych nie zalicza się lokali w obiektach zbiorowego zakwaterowania (tj. hoteli pracowniczych, domów studenckich, burs i internatów, domów pomocy społecznej) z wyjątkiem znajdujących się tam mieszkań; pomieszczeń prowizorycznych oraz obiektów ruchomych (tzn. barakowozów, wagonów kolejowych, barek i statków)”[39].

Łącznie w skład zasobów mieszkaniowych zlokalizowanych na terenie Gminy Oporów wchodzi 857. mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej ponad 81,7 tys. m^2.

Tabela 58. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Oporów.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Mieszkania (szt.)	847	847	847	853	855	857
Powierzchnia użytkowa (m^2)	80 204	80 204	80 245	81 174	81 543	81 791

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Blisko 82% mieszkań ma dostęp do wodociągu. 6 na 10 jest wyposażonych w łazienkę, nieco mniej, bo 58%, posiada centralne ogrzewanie.

Tabela 59. Mieszkania wyposażone w instalacje (w % ogółu mieszkań).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
wodociąg	81,7	81,7	81,7	81,8	81,9	Bd
łazienka	60,4	60,4	60,4	60,7	60,8	Bd
centralne ogrzewanie	57,5	57,5	57,6	57,9	58,0	Bd

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1. mieszkania stanowiącego zasób mieszkaniowy wynosi 95,4 m^2, co plasuje Gminę Oporów na 1. pozycji w powiecie i 37. w województwie. Jeśli chodzi o mieszkania stanowiące zasób mieszkaniowy na 1 000 mieszkańców, wynik uzyskany przez Gminę Oporów (325,5) plasuje ją na 7. miejscu wśród 11. gmin powiatu kutnowskiego.

[39] „Gospodarka mieszkaniowa w 2014 r.” GUS, październik 2015 r. str. 7.

Tabela 60. Zasoby mieszkaniowe – wskaźniki.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m²)	94,7	94,7	94,7	95,2	95,4	95,4
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m²)	29,5	29,8	30,2	30,8	30,9	31,1
Mieszkania na 1 000 mieszkańców	311,5	315,2	318,4	324,1	324,0	325,5
Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	3,92	3,92	3,92	3,94	3,95	3,95

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Bieżące efekty budownictwa mieszkalnego

W ciągu całego okresu analizy (lata 2010 – 2015) na terenie gminy oddano do użytku łącznie 15 budynków mieszkalnych. W roku 2015 były to 2. nowe budynki mieszkalne zrealizowane w budownictwie indywidualnym o łącznej powierzchni 248 m^2. Ilość mieszkań oddanych do użytku w 2015 r. (2) uplasowała gminę na 9 pozycji w powiecie. Na końcu rankingu, z ilością 1. znalazły się gminy Łanięta i Dąbrowice. W powiecie kutnowskim łączna ilość mieszkań oddanych do użytku w 2015 r. wyniosła 182.

Tabela 61. Budownictwo mieszkalne oddane do użytku na terenie Gminy Oporów.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Budynki mieszkalne	2	0	1	7	3	2
Mieszkania	2	0	1	7	3	2
Pow. użytkowa mieszkań (m²)	236	0	140	1 155	472	248

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Bieżące efekty budownictwa niemieszkalnego

W 2015 r. w Gminie Oporów przybyły 3 nowe budynki niemieszkalne o łącznej kubaturze 5,8 tys. m^3. Wszystkie to budynki gospodarstw rolnych. Analiza na przestrzeni badanych lat pokazuje, że oprócz budynków gospodarstw rolnych (łącznie wybudowano ich 12), w 2013 r. przekazano do użytkowania jeden budynek handlowo-usługowy, natomiast w 2011 r. jeden budynek przemysłowy.

Tabela 62. Nowe budynki niemieszkalne oddane do użytku.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Budynki ogółem (ilość)	**0**	**4**	**1**	**4**	**2**	**3**
Kubatura ogółem (m³)	**0**	**14 146**	**275**	**19 200**	**1 740**	**5 832**
Budynki handlowo-usługowe (ilość)	0	0	0	1	0	0
Kubatura (m³)	0	0	0	367	0	0
Budynki przemysłowe (ilość)	0	1	0	0	0	0
Kubatura (m³)	0	135	0	0	0	0
Budynki gospodarstw rolnych (ilość)	0	3	1	3	2	3
Kubatura (m³)	0	14 011	275	18 833	1 740	5 832

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

W latach 2014-2015, w efekcie rozbudowy budownictwa niemieszkalnego, powiększyły się dwa budynki o łącznej powierzchni ponad 8 tys. m^3.

Tabela 63. Rozbudowane budynki niemieszkalne ogółem.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Budynki ogółem (ilość)	**0**	**0**	**0**	**0**	**1**	**1**
Kubatura ogółem (m^3)	**0**	**0**	**0**	**0**	**2 594**	**5 523**

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Dodatkową informację o skali budownictwa w Gminie Oporów stanowią wydane decyzje o warunkach zabudowy. Łącznie w latach 2012-2015 wydano 23 decyzje dotyczące mieszkań i 34 odnośnie budynków niemieszkalnych.

Tabela 64. Decyzje o warunkach zabudowy (budowa i rozbudowa).

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Budynki mieszkalne	**3**	**7**	**7**	**6**
Budynki niemieszkalne	**8**	**10**	**9**	**7**

Źródło: Urząd Gminy Oporów.

Budżet Gminy Oporów

Wprowadzenie

„Na realizację swoich zadań (określonych w ustawie o samorządzie terytorialnym z dnia 8 marca 1990 roku, Dz. U. 1990, nr 16, poz. 95) samorządy potrzebują środków finansowych. (…) Gminy, powiaty i województwa dysponują własnymi dochodami, tworząc własne budżety i realizując własną politykę finansową. Dzięki temu lokalne społeczności mają niejako możliwość gospodarowania własnymi zasobami, dążąc do najbardziej efektywnego ich wykorzystania dla zaspokajania swoich potrzeb”[40].

Najważniejsze wnioski:

- *Na przestrzeni analizowanych lat dochody Gminy Oporów wzrosły o 33,3%, osiągając w 2015 r. poziom 8,32 mln zł.*
- *Dochody własne gminy, które wiążą się z bazą ekonomiczną danej jednostki samorządowej, stanowią w dochodach ogółem, w zależności od roku, od 24,95% w 2010 r. do 42,86% w 2015 r..*
- *W analizowanym okresie o 37,6% wzrosły dochody gminy w przeliczeniu na 1. mieszkańca. W 2015 r. wyniosły 3 151,91 zł.*
- *Największy wpływ na poziom dochodów gminy mają: dochody kwalifikowane do działu „różne rozliczenia”[41] (35,84%), oraz „dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem” (26,93% udziału w dochodach).*
- *Wydatki w Gminie Oporów w 2015 r. wyniosły 8,70 mln zł, co oznacza 28,44% wzrost w stosunku do roku 2010. Warto zaznaczyć, że 100% wydatków majątkowych przeznaczanych jest na cele inwestycyjne.*
- *Wydatki gminy na 1. mieszkańca w 2015 r. wyniosły 3 296,50 zł tj. zwiększyły się o 810,03 zł w stosunku od roku wyjściowego analizy.*
- *Największy udział w wydatkach Gminy Oporów przeznaczane jest na „Oświatę i wychowanie”. Wydatek ten stanowo blisko połowę (48,87%) wszystkich ponoszonych przez gminę kosztów. Na przestrzeni analizowanego okresu udział tego wydatku zwiększył się o 10 pkt. proc. Kolejna w strukturze wydatków „Pomoc społeczna” generuje 14,16% wszystkich wydatków badanej JST.*

[40] „Mapa potencjału społeczno-ekonomicznego gmin województwa pomorskiego”, Gdańsk 2010, str.77.
[41] W tzw. „różnych rozliczeniach” mieszczą się np. odsetki od lokat, subwencje, rozliczenia np. VAT.

Na przestrzeni analizowanych lat dochody Gminy Oporów wzrosły o 33,3% i osiągnęły w 2015 r. poziom 8,32 mln zł. Dochody własne w dochodach ogółem stanowią, w zależności od roku, od 24,95% w 2010 r. do 42,86% w 2015 r. Jednocześnie rokrocznie wzrasta ich udział w dochodach ogółem. „Dochody własne, stanowiące o stopniu samodzielności finansowej jednostek terytorialnych, wiążą się z bazą ekonomiczną danej jednostki. Oznacza to, że dochody z ich tytułu są w pewnym stopniu uzależnione od rozwoju gospodarczego danej JST, co może (choć nie musi) stymulować podejmowanie przez władze JST decyzji wspierających rozwój gospodarczy regionu. Działania te, stymulując rozwój gospodarczy, prowadzą do poszerzenia bazy ekonomicznej (np. zwiększanie bazy podatkowej – czyli dążenie do zwiększenia liczby podatników lub powiększenia przedmiotu opodatkowania) i w konsekwencji doprowadzają do wzrostu dochodów JST. Władze lokalne mogą w tym celu użyć instrumentów fiskalnych – na przykład poprzez obniżenie stawek podatku lokalnego oraz pozafiskalnych – na przykład poprzez podejmowanie przez JST działań w kierunku pozyskania inwestycji z sektora prywatnego. Ponadto dochody własne dają władzom JST pewien zakres swobody pozwalający na wpływanie na wielkość dochodu. Może to być prawo do decydowania na przykład o wysokości stawek podatku lokalnego, do stosowania ulg, zwolnień i umorzeń podatkowych, ustalania wysokości opłat”[42].

W 2015 r. dotacje w Gminie Oporów wyniosły 1,85 mln zł, stanowiąc 22,18% ogółu dochodów, natomiast subwencje 2,91 mln (34,94% udział w dochodach gminy). „Subwencja to transfer o charakterze ogólnym, który nie jest przeznaczony na realizację określonego celu. O sposobie wykorzystania środków z subwencji decydują władze JST. Dotacje i subwencje stanowią źródło dochodu będące instrumentem zmniejszającym rozpiętość dochodową pomiędzy najbogatszymi i najbiedniejszymi JST”[43].

Wzrosły również dochody w przeliczeniu na 1. mieszkańca, przy jednoczesnym spadku liczby mieszkańców w badanym okresie. W 2010 r. dochody gminy na 1. mieszkańca wynosiły 2 290,01 zł, natomiast w 2015 r. 3 151,91 zł (tj. wzrost o 37,6%).

Tabela 65. Dochody Gminy Oporów na 1. mieszkańca (zł).

2010	2011	2012	2013	2014	2015
2 290,01	**2 356,95**	**2 655,05**	**2 943,35**	**3 050,79**	**3 151,91**

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

[42] „Mapa potencjału społeczno-ekonomicznego gmin województwa pomorskiego”, Gdańsk 2010, str. 78.
[43] „Mapa potencjału społeczno-ekonomicznego gmin województwa pomorskiego”, Gdańsk 2010, str.78.

Wykres 3. Dochody Gminy Oporów (mln zł).

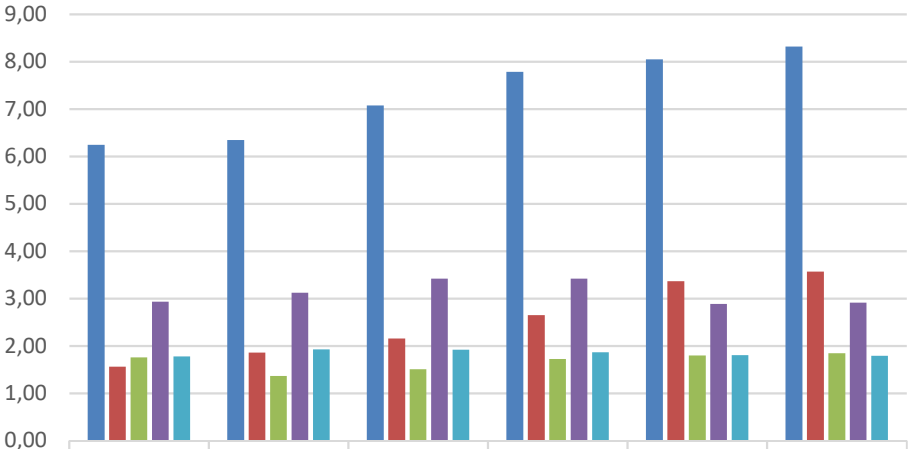

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
dochody ogółem	6,24	6,34	7,07	7,79	8,04	8,32
dochody własne	1,56	1,86	2,15	2,65	3,36	3,57
dotacje	1,75	1,36	1,50	1,72	1,80	1,85
subwencja ogólna	2,93	3,12	3,42	3,42	2,88	2,91
w tym zadania oświatowe	1,77	1,92	1,92	1,87	1,80	1,79

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Największy wpływ na poziom dochodów gminy mają: „dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem” (29,93% udziału w dochodach) oraz dochody kwalifikowane do działu „różne rozliczenia” (35,84%). Istotnym wskaźnikiem jest udział podatku dochodowego od osób fizycznych i od osób prawnych w dochodach własnych JST. Jest to relacja sumy dochodów JST z podatku dochodowego od osób fizycznych i od osób prawnych do ogólnej wartości dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego. W 2015 r. w Gminie Oporów było to 26,93%.

Tabela 66. Struktura dochodów Gminy Oporów wg działów Klasyfikacji Budżetowej (%).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dochody ogółem	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**
Rolnictwo i łowiectwo	4,76	4,76	4,66	4,84	4,73	4,71
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	6,99	2,60	2,36	2,38	2,37	2,79
Transport i łączność	0,00	0,00	0,66	1,05	1,23	1,83
Gospodarka mieszkaniowa	0,41	1,88	0,58	1,04	0,59	0,57
Działalność usługowa	0,24	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Administracja publiczna	1,41	1,51	1,04	1,26	1,03	0,34
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	0,37	0,10	0,01	0,01	0,25	0,25
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,03	0,28	0,02	0,02	0,02	0,02

Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	**21,23**	**23,36**	**24,75**	**26,36**	**29,56**	**26,93**
Różne rozliczenia	47,06	49,90	49,02	43,99	35,92	35,84
Oświata i wychowanie	0,20	0,19	0,08	2,51	9,13	10,68
Ochrona zdrowia	0,40	0,37	0,36	0,36	0,34	0,31
Pomoc społeczna	15,94	14,13	14,16	13,04	14,35	13,16
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,75	0,52	0,44	0,45	0,40	0,32
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,23	0,40	1,67	2,70	0,07	2,26
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,00	0,00	0,19	0,00	0,00	0,00

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Wydatki w Gminie Oporów w 2015 r. wyniosły 8,70 mln zł, co oznacza 28,44% wzrost w stosunku do roku 2010. Warto zaznaczyć, że 100% wydatków majątkowych przeznaczanych jest na cele inwestycyjne.

Wykres 4. Wydatki Gminy Oporów (mln zł).

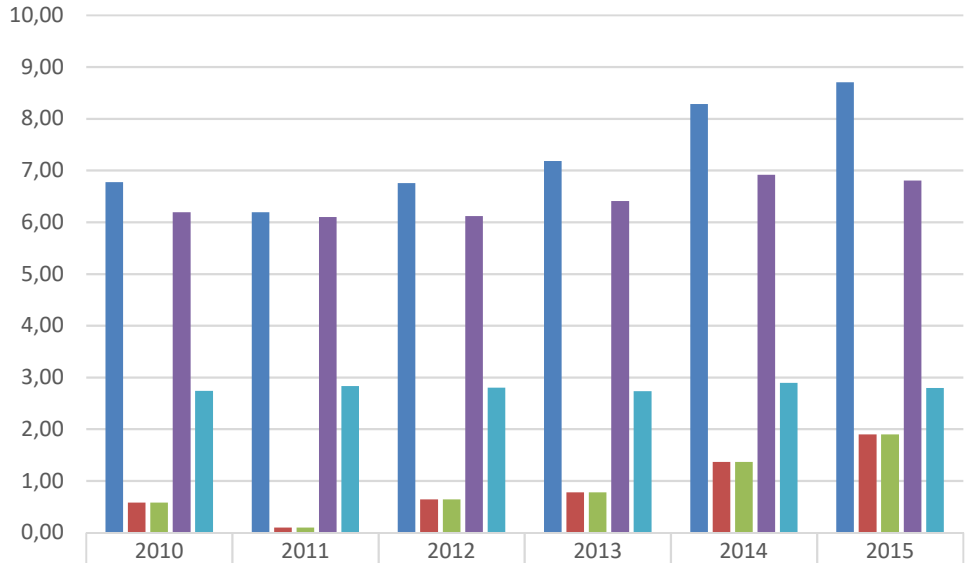

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
wydatki ogółem	6,78	6,19	6,76	7,18	8,28	8,70
majątkowe	0,58	0,09	0,64	0,78	1,37	1,90
majątkowe inwestycyjne	0,58	0,09	0,64	0,78	1,37	1,90
bieżące ogółem	6,19	6,10	6,12	6,41	6,92	6,81
bieżące na wynagrodzenia	2,74	2,83	2,80	2,73	2,90	2,79

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Wydatki gminy na 1. mieszkańca w 2015 r. wyniosły 3 296,50 zł tj. zwiększyły się o 810,03 zł w stosunku od roku wyjściowego analizy.

Tabela 67. Wydatki Gminy Oporów na 1. mieszkańca (zł)

2010	2011	2012	2013	2014	2015
2 486,47	**2 300,55**	**2 536,44**	**2 715,69**	**3 140,66**	**3 296,50**

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

Największy udział w wydatkach Gminy Oporów przeznaczane jest na „Oświatę i wychowanie”. Wydatek ten stanowo blisko połowę (48,87%) wszystkich ponoszonych przez gminę kosztów. Na przestrzeni analizowanego okresu udział tego wydatku zwiększył się o 10 pkt. proc. Kolejna w strukturze wydatków „Pomoc społeczna” generuje 14,16% wszystkich wydatków badanej JST.

Tabela 68. Struktura wydatków Gminy Oporów wg działów Klasyfikacji Budżetowej (%).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Rolnictwo i łowiectwo	4,53	5,07	5,10	5,47	4,79	4,68
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	11,23	4,72	4,60	4,18	3,77	3,62
Transport i łączność	4,11	2,51	5,27	12,15	11,23	8,60
Turystyka	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Gospodarka mieszkaniowa	0,16	0,11	0,12	0,11	0,23	0,06
Działalność usługowa	0,33	0,19	0,29	0,14	0,35	0,20
Administracja publiczna	17,78	18,45	16,30	17,25	15,34	14,07
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	0,34	0,10	0,01	0,01	0,24	0,23
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,31	0,71	0,36	0,35	0,35	0,30
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	0,52	0,63	0,00	0,00	0,00	0,00
Obsługa długu publicznego	1,68	1,91	1,68	0,86	0,57	0,44
Różne rozliczenia	0,00	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00
Oświata i wychowanie	38,92	44,11	41,74	39,20	42,78	48,87
Ochrona zdrowia	0,33	0,33	0,37	0,35	0,24	0,30
Pomoc społeczna	15,67	15,89	16,16	15,69	15,24	14,16
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,84	0,64	0,56	0,58	0,47	0,38
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1,08	2,10	5,35	1,76	2,60	2,60
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1,84	2,38	1,88	1,75	1,69	1,41
Kultura fizyczna i sport	0,34	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kultura fizyczna	0,00	0,14	0,18	0,13	0,11	0,08

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

„Wydatki majątkowo-inwestycyjne na mieszkańca jest to wysokość wydatków majątkowych i inwestycyjnych dokonanych przez jednostki samorządu terytorialnego do liczby ludności ogółem, wyrażone w zł/1 mieszkańca. Wydatki majątkowo-inwestycyjne decydują o możliwości rozwoju gospodarczego regionu, wpływając na jego konkurencyjność i zwiększenie potencjału inwestycyjnego. Poziom wydatków majątkowo-inwestycyjnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy jest zmienną w ogromnym stopniu determinującą potencjał finansowy jednostki terytorialnej”[44]. W Gminie Oporów wysokość tych wydatków waha się w zależności od roku od 34,56 zł w 2011 r. do 719,81 w 2015 r.

Tabela 69. Wydatki majątkowo-inwestycyjne gminy na 1. mieszkańca (zł).

2010	2011	2012	2013	2014	2015
213,60	**34,56**	**239,57**	**295,25**	**517,52**	**719,81**

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016

[44] „Mapa potencjału społeczno-ekonomicznego gmin województwa pomorskiego”, Gdańsk 2010, str.19.

Inwestycje

Wprowadzenie

„Polityką inwestycyjną gminy można nazywać wszelką aktywność władz samorządowych (mieszczącą się w planach budżetowych, jak również wychodzącą poza horyzont czasowy budżetu rocznego), mającą na celu identyfikację potrzeb gminy w zakresie infrastruktury społecznej i technicznej, jak również zmierzającą do zaspokajania potrzeb społeczności lokalnej w krótkiej i dłuższej perspektywie czasu (…). Konieczne staje się, aby inwestycje samorządowe stanowiły jeden ze środków realizacji polityki inwestycyjnej gminy służącej rozwojowi lokalnemu. Bez inwestowania nie jest możliwe sprawne funkcjonowanie nowoczesnych gospodarek w dłuższym okresie czasu. Najczęściej bywa ono głównym czynnikiem rozwoju, a prowadzenie polityki inwestycyjnej staje się koniecznością współczesnych gospodarek, organizacji i przedsiębiorstw”[45].

Na przestrzeni badanych lat udział wydatków inwestycyjnych Gminy Oporów w wydatkach ogółem zwiększył się z poziomu 8,6% w 2010 r. do 21,8% w 2015 r.

Tabela 70. Wykaz inwestycji w 2011 r.

Lp.	Nawa zadania	Wartość (zł)	Źródła finansowania (zł)
1.	Rekreacja nad wodą – budowa pomostu przy stawie wodnym w Oporowie oraz zakup trzech jednostek pływających	1 469,50	1 469,50 -środki własne gminy

Źródło: Urząd Gminy Oporów.

Tabela 71. Wykaz inwestycji w 2012 r.

Lp.	Nawa zadania	Wartość (zł)	Źródła finansowania (zł)
1.	Budowa 35 szt. naturalnych przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy	291 724,50	190 487,00 – środki UE 98 000,00– wkład mieszkańców 3 237,50 – środki własne gminy
2.	Przebudowa drogi gminnej Nr 102 369 E Oporów- Wola Owsiana	237 632,85	47 000,00 - Urząd Marszałkowski w Łodzi 190 632,85 - środki własne gminy
3.	Rekreacja nad wodą – budowa pomostu przy stawie wodnym w Oporowie oraz zakup trzech jednostek pływających	25 885,40	15 753,12 – środki UE 10 132,28– środki własne gminy,
4.	Przebudowa kotłowni w budynku Zespołu Szkół w Szczycie	82 026,00	58 968,00 – dotacja z WFOŚiGW w Łodzi 23 058,00 – środki własne gminy
	OGÓŁEM	**637 268,75**	

Źródło: Urząd Gminy Oporów.

[45] „Istota inwestycji lokalnych i ich rola w rozwoju gminy”, J. Hermaszewski, str. 6-7.

Tabela 72. Wykaz inwestycji w 2013 r.

Lp.	Nawa zadania	Wartość (zł)	Źródła finansowania (zł)
1.	Przebudowa części drogi gminnej Nr 102 355 E- Kurów – Świechów	373 506,17	80 160,00 - Urząd Marszałkowski w Łodzi 293 346,17 – środki własne gminy
2.	Przebudowa części drogi gminnej Nr 102 371 E- Oporów- Kurów odcinek w miejscowości Oporów	38 800,65	38 800,65 – środki własne gminy
3.	Przebudowa części drogi gminnej Nr102 357 E Pobórz – Skarżynek	197 604,86	197 604,86 – środki własne gminy
4.	Przebudowa dróg wewnętrznych – lokalnych w centrum Oporowa (9 km)	80 820,05	80 820,05 – środki własne gminy
5.	Przebudowa chodnika w Oporowie	21 820,05	21 820,05 – środki własne gminy
6.	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy	61 780,50	22 425,80 – dotacja z WFOŚiGW w Łodzi, 22 427,00 – pożyczka z WFOŚiGW w Łodzi, 16 927,70– środki własne gminy
7.	Budowa Sali gimnastycznej z łącznikiem stanowiąca rozbudowę budynku Zespołu Szkół w Oporowie	2 757,45	2 757,45 - środki własne gminy
	OGÓŁEM	**777 089,73**	

Źródło: Urząd Gminy Oporów.

Tabela 73. Wykaz inwestycji w 2014 r.

Lp.	Nawa zadania	Wartość (zł)	Źródła finansowania (zł)
1.	Przebudowa fragmentów dróg gminnych o numerach 102 361 E i 102 362 E (Samogoszcz - Jurków Drugi – Dobrzewy; Halinów-Jurków Drugi-Oporów)	354 692,43	96 400,00 – dotacja -Urząd Marszałkowski w Łodzi 258 292,43 – środki własne gminy
2.	Przebudowa części drogi wewnętrznej – lokalnej Świechów Wieś- Janów o dł. 520 m.	64 092,63	64 092,63 – środki własne gminy
3.	Przebudowa części dróg gminnych 6 odcinków	184 293,16	184 293,16 - środki własne gminy
4.	Budowa sali gimnastycznej z łącznikiem stanowiąca rozbudowę budynku Zespołu Szkół w Oporowie	663 208,55	550 000,00 dotacja Ministra Sportu i Turystyki* 113 208,55 – środki własne gminy
5.	Dofinansowanie zakupu samochodu dla policji – w formie dotacji	2 500,00	2 500,00 – środki własne gminy
	OGÓŁEM	**1 365 741,58**	

*Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej w ramach Wojewódzkiego Wieloletniego Programu Bazy Sportowej

Źródło: Urząd Gminy Oporów.

Tabela 74. Wykaz inwestycji w 2015 r.

Lp.	Nawa zadania	Wartość (zł)	Źródła finansowania (zł)
1.	Przebudowa części drogi gminnej Nr 102 370 E wraz z drogami wewnętrznymi– obręb Kamienna	363 187,95	90 050,00 – dotacja - Urząd Marszałkowski w Łodzi 273 137,95 – środki własne gminy
2.	Budowa sali gimnastycznej z łącznikiem	1 529 076,67	700 000,00– dotacja Ministra Sportu i Turystyki* 829 076,67- środki własne gminy
3.	Dofinansowanie modernizacji elewacji budynku Komisariatu Policji w Żychlinie - w formie dotacji	3 000,00	3 000,00 – środki własne gminy
	OGÓŁEM	**1 895 264,62**	

*Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej w ramach Wojewódzkiego Wieloletniego Programu Bazy Sportowej

Źródło: Urząd Gminy Oporów.

Gmina Oporów, obok działań inwestycyjnych realizuje również zadania bieżące. Ich wykaz począwszy od roku 2012 przedstawiają tabele 75-78.

Tabela 75. Wykaz zadań bieżących - 2012 r.

Lp.	Nawa zadania	Wartość (zł)	Źródła finansowania (zł)
1.	Remont świetlicy gminnej w Kamiennej	27 354,00	13 402,00 – środki UE PROW 2007-2013 13 952,00 – środki własne
	OGÓŁEM	**27 354,00**	

Źródło: Urząd Gminy Oporów.

Tabela 76. Wykaz zadań bieżących - 2013 r.

Lp.	Nawa zadania	Wartość (zł)	Źródła finansowania (zł)
1.	Utworzenie Ekopracowni w Zespole Szkół w Oporowie im. Jana Pawła II	39 901, 94	37 401,76 – dotacja WFOŚiGW w Łodzi 2 500,18 - środki własne gminy
2.	Zielona droga do wiedzy w Zespole Szkół w Oporowie im. Jana Pawła II	40 111,45	37 875,55 –dotacja WFOŚiGW w Łodzi 2 235,90- środki własne gminy
3.	Człowiek i cztery żywioły w Eko-pracowni w Zespole Szkół w Szczycie”	42 450,87	40 184,36 – dotacja WFOŚiGW w Łodzi 2 266,51 - środki własne gminy
	OGÓŁEM	**122 464,26**	

Źródło: Urząd Gminy Oporów.

Tabela 77. Wykaz zadań bieżących - 2014 r.

Lp.	Nawa zadania	Wartość (zł)	Źródła finansowania (zł)
1.	Remont budynku komunalnego oraz świetlicy wiejskiej w Mnichu	13 000,00	13 000,00 – środki własne gminy
2.	Eko-Przystań w ekopracowni w Szkole Podstawowej w Zespole Szkół w Szczycie	37 375,43	35 326,85 – dotacja z WFOŚi GW w Łodzi 2 048,58 - środki własne gminy
3.	Wykonanie chodnika z kostki brukowej w Oporowie	96 954,81	67 412,00 – środki UE 29 542,81 - środki własne gminy
	OGÓŁEM	**147 330,24**	

Źródło: Urząd Gminy Oporów.

Zdjęcie 5. Oddział Przedszkolny w Szczycie.

Źródło: zdjęcie pochodzi ze zbiorów Urzędu Gminy Oporów.

Tabela 78. Wykaz zadań bieżących - 2015 r.

Lp.	Nawa zadania	Wartość (zł)	Źródła finansowania (zł)
1.	Przebudowa drogi gminnej Nr 102 366E we wsi Mnich Kamienna	80 175,36	80 175,36 – środki własne gminy
2.	Remonty cząstkowe - tj. naprawy istniejących zniszczonych nawierzchni asfaltowych fragmentów dróg gminnych Nr 102 373 Kurów-Rejmontów, Nr 102 371E Oporów-Kurów i Nr 102 356 E Oporów- Świechów Parcel	140 527,44	140 527,44 – środki własne gminy
3.	Kolorowa edukacja przedszkolna – to dobry start w przyszłość” – Zespół Szkół w Oporowie (podniesienie jakości pracy 1 oddziału	73 178,40	73 178,40 – środki UE
4.	Program "Książki naszych marzeń" – zakup książek do bibliotek szkolnych w Oporowie i Szczycie	2 875,00	2 875,00 – program rządowy
	OGÓŁEM	**296 756,20**	

Źródło: Urząd Gminy Oporów.

Bezpieczeństwo publiczne

Wprowadzenie

„Jakość życia kształtowana jest także poczuciem bezpieczeństwa zewnętrznego i wewnętrznego. Zintegrowana wspólnota wymaga przede wszystkim poczucia solidarności lokalnej, zapewnienia bezpieczeństwa i poczucia bezpieczeństwa”[46].
„Wyniki badań społecznych na temat poczucia bezpieczeństwa oraz obaw i oczekiwań mieszkańców Polski w dziedzinie bezpieczeństwa są od wielu lat podstawą planowania i wdrażania krajowych i lokalnych działań na rzecz stanu bezpieczeństwa oraz podnoszenia poziomu poczucia bezpieczeństwa obywateli”[47].

Najważniejsze wnioski:

- *Nad bezpieczeństwem publicznym i przeciwpożarowym w Gminie Oporów czuwają: Komenda Powiatowa Policji w Kutnie - Komisariat w Żychlinie, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Kutnie oraz Ochotnicza Straż Pożarna.*
- *Z danych Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej wynika, że na przestrzeni czterech analizowanych lat 2012-2015 wartość uratowanego mienia z tytułu miejscowych zagrożeń oraz pożarów wyniosła łącznie 1 080 tys. zł. Dla porównania, w tym samym okresie wartość strat ukształtowała się na poziomie 269,4 tys. zł.*
- *Na terenie Gminy Oporów jest 5 oddziałów Ochotniczej Straży Pożarnej, zrzeszających łącznie 91. strażaków.*

Analiza wskaźników

Instytucjami zapewniającymi bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe w Gminie Oporów są:

- Komenda Powiatowa Policji w Kutnie, Komisariat w Żychlinie
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Kutnie.
- Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej.
- Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego.

Analizując przedział czasowy 2010-2015 należy stwierdzić, iż ogólna ilość przestępstw na terenie podległym KP w Żychlinie (miejsko-wiejska Gmina Żychlin, Gmina Oporów, Gmina Bedlno) zmniejszyła się o 41,3%, i wyniosła w 2015 r. 240. Na wynik ten zdecydowanie wpłynął spadek przestępstw drogowych, z poziomu 137 notowanego w 2010 r. do 34 w 2015 r. Należy zaznaczyć, iż największy udział wśród przestępstw stanowią kryminalne (69,2%), choć ich ilość zmniejszyła się w stosunku do okresu wyjściowego analizy o 18%.

Tabela 79. Dane dotyczące stwierdzonych przestępstw na terenie podległym KP w Żychlinie.

Przedział czasowy	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ogólna ilość przestępstw stwierdzonych na terenie działania Komisariatu Policji w Żychlinie	409	371	378	337	304	240
Przestępstwa kryminalne	203	169	179	178	204	166
Przestępstwa gospodarcze	17	25	28	12	10	15
Przestępstwa drogowe, w tym:	137	133	138	121	55	34
- z udziałem nietrzeźwych kierujących	136	133	135	120	55	34

Źródło: KP w Żychlinie.

[46] „Wskaźniki zrównoważonego rozwoju Polski”, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2011, str. 63.
[47] „Raport o stanie bezpieczeństwa w Polsce w 2011 roku”, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Warszawa 2012, str.15.

Od września br. w całej Polsce funkcjonuje **Krajowa mapa zagrożeń bezpieczeństwa.** „Poczucie bezpieczeństwa należy do podstawowych potrzeb każdego człowieka i ma decydujący wpływ na funkcjonowanie każdej społeczności. Dlatego ważnym jest tworzenie narzędzi, które pozwolą na rzetelne i czytelne zidentyfikowanie i przedstawienie, w tym społecznościom lokalnym, skali i rodzaju zagrożeń oraz instytucji współodpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Identyfikacja ta nie może przebiegać bez uwzględnienia oczekiwań społecznych (…). Mapy zagrożeń należy traktować jako istotny element procesu zarządzania bezpieczeństwem publicznym, realizowanym w partnerstwie międzyinstytucjonalnym i społecznym. Powinny one służyć również optymalnej alokacji zasobów sprzętowo-kadrowych służb, w szczególności do podejmowania decyzji co do tworzenia komisariatów i posterunków Policji”[48]

Informacje prezentowane na mapach uwzględniają zarówno wybrane kategorie przestępstw i wykroczeń jak i zagrożenia, które w subiektywnym odczuciu mieszkańców negatywnie wpływają na ich poczucie bezpieczeństwa. Wśród kategorii znajdują się:

- Akty wandalizmu
- Bezdomność
- Dzikie kąpieliska
- Dzikie wysypiska śmieci
- Kłusownictwo
- Miejsca grupowania się małoletnich
- Miejsca niebezpieczne na terenach wodnych
- Nielegalna wycinka drzew
- Nielegalne rajdy samochodowe
- Nieprawidłowe oznakowanie drogi
- Nieprawidłowe parkowanie
- Niestrzeżone przejście przez tory
- Niestrzeżony przejazd kolejowy
- Niewłaściwa infrastruktura drogowa
- Niszczenie zieleni
- Poruszanie się po terenach leśnych quadami
- Przekraczanie dozwolonej prędkości
- Spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych
- Utonięcia
- Używanie środków odurzających
- Wypalanie traw
- Zdarzenia drogowe z udziałem zwierząt leśnych
- Znęcanie się nad zwierzętami
- Zła organizacja ruchu drogowego
- Żebractwo

Warto zaznaczyć, że na terenie Gminy Oporów nie odnotowano dotychczas zgłoszeń w tym systemie.

Obok Komendy Powiatowej Policji, ważną rolę w zakresie poprawy bezpieczeństwa ludności i mienia pełni Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej.

Efekty działań Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Kutnie w zakresie ochrony przeciwpożarowej pokazują, na przestrzeni czterech analizowanych lat 2012-2015 wartość

[48] www.lodzka.policja.gov.pl.

uratowanego mienia z tytułu miejscowych zagrożeń oraz pożarów wyniosła łącznie 1 080 tys. zł. Dla porównania, w tym samym okresie wartość strat ukształtowała się na poziomie 269,4 tys. zł.

Wykres 5. Wyniki działania Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w zakresie miejscowych zagrożeń w Gminie Oporów.

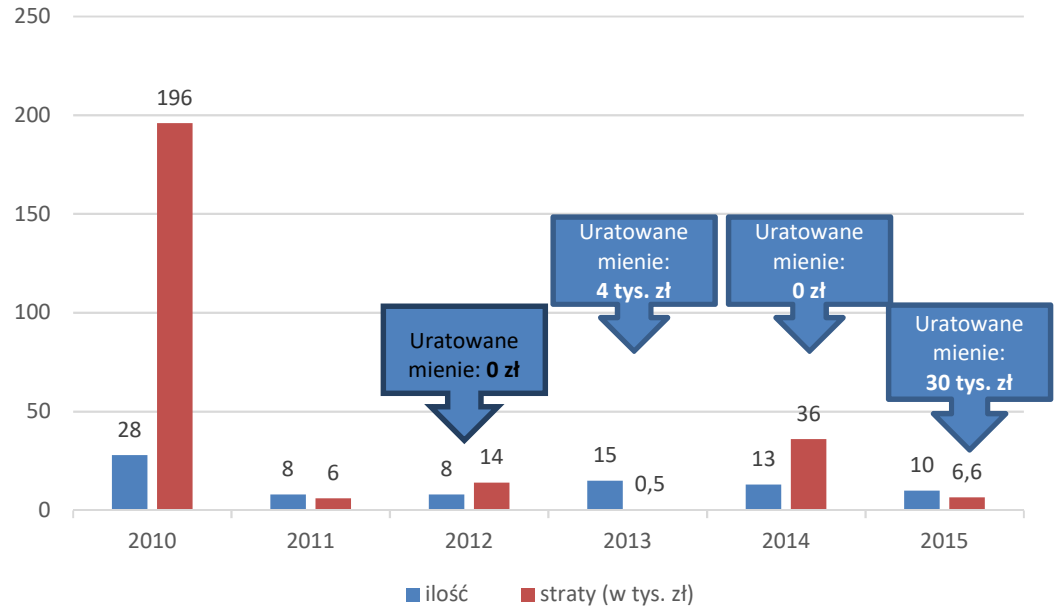

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Kutnie.

Wykres 6. Wyniki działania Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w zakresie pożarów w Gminie Oporów.

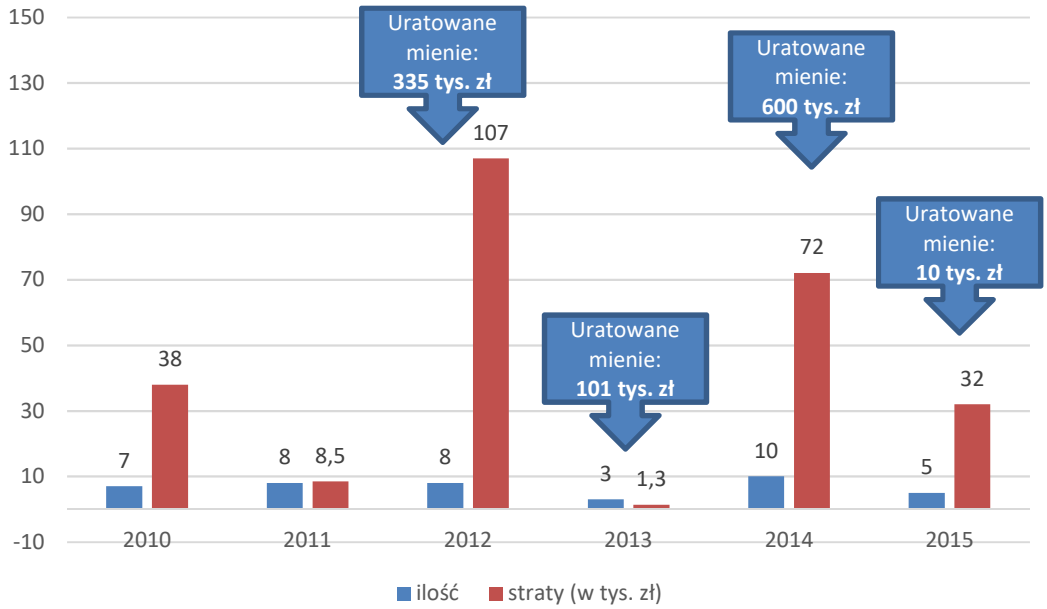

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Kutnie.

Na terenie Gminy Oporów funkcjonuje 5 oddziałów Ochotniczej Straży Pożarnej. Są to: OSP Oporów, OSP Kurów, OSP Mnich, OSP Podgajew, OSP Skórzewa. Łącznie OSP skupia 91. strażaków. Łączna ilość interwencji OSP w badanym okresie wyniosła 14, w tym w 2015 r. miała miejsce 1. interwencja.

Tabela 80. Oddziały OSP i interwencje.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ilość oddziałów	5	5	5	5	5	5
Liczba strażaków	86	73	84	86	73	91
Ilość interwencji	2	1	2	3	5	1

Źródło: Urząd Gminy Oporów.

Na szczeblu administracji samorządowej, jakim jest Urząd Gminy, powołano „Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego”[49]. Głównym zadaniem Zespołu jest zapewnienie bezpieczeństwa lokalnej społeczności w przypadku wystąpienia zagrożeń spowodowanych:

- Zjawiskami atmosferycznymi
- Awariami przemysłowymi
- Skażeniami środowiska
- Chorobami epidemicznymi
- Terroryzmem lokalnym i międzynarodowym.

Wydatki Gminy Oporów na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową

W 2015 r. wydatki Gminy Oporów na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową wyniosły blisko 26 tys. zł. Z wyjątkiem roku 2011, kwoty wydatków kształtowały się na zbliżonym poziomie w całym analizowanym okresie.

Tabela 81. Wydatki Gminy Oporów na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową (zł).

2010	2011	2012	2013	2014	2015
20 834,54	43 764,75	24 639,46	25 134,37	28 943,73	25 953,92

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych BDL, GUS, 2016.

[49] System kierowania w ,,zarządzaniu kryzysowym” realizowany jest w oparciu o Ustawę z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. nr 89, poz. 590 z późn. zm.).

2. Analiza SWOT

Wprowadzenie

Analiza SWOT Gminy Oporów została przeprowadzona podczas spotkania warsztatowego dnia 19 października 2016 r. z udziałem Zespołu Roboczego powołanego przez Wójta Gminy Oporów oraz operatora „Strategii Rozwoju Gminy Oporów na lata 2017-2022” – przedstawiciela Pracowni badawczej CoCreation.

Analizę SWOT sporządzono w oparciu o:

- przygotowaną w pierwszym etapie prac „Diagnozę sytuacji społeczno-ekonomicznej Gminy Oporów”,
- wiedzę i doświadczenie członków Zespołu Roboczego.

Analiza SWOT ma na celu określenie mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń. Pozwala ocenić obecną i przyszłą sytuację gminy, przez co daje możliwość zobrazowania obecnej sytuacji gminy i jej problemów oraz stanowi podstawę do przyszłego określania celów. Metoda SWOT ma szczególne znaczenie w analizie strategicznej. „Jest to kompleksowa metoda służąca do badania otoczenia organizacji i analizy jej wnętrza. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów ***Strengths*** (mocne strony), ***Weaknesses*** (słabe strony), ***Opportunities*** (szanse w otoczeniu), ***Threats*** (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacji (Rysunek 1).

Rysunek 1. Schemat klasyfikacji analizy SWOT.

Źródło: „Analiza strategiczna przedsiębiorstwa” G. Gierszewska, M. Romanowska, PWE, Warszawa, 2009, str. 191.

Wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję organizacji dzieli się na:

- zewnętrzne w stosunku do organizacji i mające charakter uwarunkowań wewnętrznych
- wywierające negatywny wpływ i mające wpływ pozytywny.

Ze skrzyżowania tych dwóch podziałów powstają cztery kategorie czynników:

1. Zewnętrzne pozytywne: szanse

2. Zewnętrzne negatywne: zagrożenia
3. Wewnętrzne pozytywne: mocne strony
4. Wewnętrzne negatywne: słabe strony”[50]

„Słabe i mocne strony to cechy stanu obecnego, szanse i zagrożenia – zjawiska przyszłe (spodziewane). Słabe i mocne strony to czynniki, na które społeczność lokalna ma wpływ planistyczny i zarządczy, szanse i zagrożenia – czynniki obiektywne, na które społeczność lokalna nie ma bezpośredniego wpływu sprawczego”[51].

„W analizie SWOT nie jest konieczne systematyczne wyodrębnianie i opisywanie wszystkich czynników, ale zidentyfikowanie kluczowych, które mogą mieć decydujący wpływ na przyszłość organizacji”[52].

Wyniki analizy SWOT

MOCNE STRONY GMINY OPORÓW:

1) Położenie geograficzne gminy (centrum Polski).
2) Dostępność komunikacyjna (autostrada A1 oraz w pobliżu istotnego węzła komunikacyjnego - dróg o znaczeniu krajowym i międzynarodowym).
3) Wysoka wartość bonitacyjna gleb, wysokorozwinięte rolnictwo.
4) Obecność punktów skupu płodów rolnych.
5) Infrastruktura społeczna zaspokajająca podstawowe potrzeby mieszkańców (Gminna Biblioteka Publiczna, ośrodek zdrowia, punkt apteczny, szkoła podstawowa i gimnazjum, oddział przedszkolny, punkty handlowe, świetlice gminne i wiejskie w miejscowościach: Świechów, Kamienna, Mnich- Ośrodek, Kurów-Wieś).
6) Dostępność infrastruktury sportowej (hala sportowa).
7) Kapitał społeczny gminy: aktywni emeryci, Zespół wokalny „Oporowskie Nutki” (składający się z emerytów), Klub sportowy: Olimpia Oporów, jednostki OSP.
8) Gmina względnie bezpieczna: mało pożarów, zdarzeń drogowych i kryminalnych.
9) Organizacja imprez: dzień dziecka, dożynki, opłatek dla dorosłych, mikołajki dla dzieci.
10) Unikatowe zabytki (zamek, klasztor) ukazujące bogatą przeszłość historyczną gminy.
11) Brak uciążliwego przemysłu. Mało zanieczyszczone środowisko naturalne.
12) Obecność miejsc sprzyjających wypoczynkowi na łonie natury: 10 ha teren parku w Muzeum-Zamek, zbiorniki wodne, lasy państwowe.

SZANSE GMINY OPORÓW:

1) Położenie Gminy Oporów wokół zurbanizowanego obszaru gospodarczego (dzielnica przemysłowa w Kutnie, oddział Łódzkiej Strefy Ekonomicznej).
2) Odległość od szlaków komunikacyjnych (ich dostępność).

[50] „Analiza strategiczna przedsiębiorstwa”, G. Gierszewska, M. Romanowska PWE, Warszawa 2009, str. 189-198.
[51] „Planowanie rozwoju społeczno-gospodarczego gminy – krytyczna analiza strategii rozwoju wybranych gmin zachodniego pasma aglomeracji warszawskiej”, M. Pytlak, Rocznik Żyrardowski Tom IX/2011, str. 359-361.
[52] „Analiza strategiczna przedsiębiorstwa”, G. Gierszewska, M. Romanowska, PWE, Warszawa 2009, str. 189-198.

3) Poprawa infrastruktury drogowej dróg powiatowych we współpracy ze starostwem powiatowym.
4) Potencjał do rozwoju mieszkalnictwa i budownictwa jednorodzinnego.
5) Szansa na rozwój firm z sektora przetwórstwa rolno-spożywczego.
6) Dostęp do Internetu szerokopasmowego.
7) Szansa na pozyskanie środków zewnętrznych (w tym unijnych).
8) Rozwój turystyki w oparciu o unikatowe zasoby gminy w postaci Muzeum-Zamku w Oporowie i zespołu klasztornego.
9) Powstanie stowarzyszeń i organizacji pozarządowych aktywizujących mieszkańców gminy.
10) Członkostwo w Stowarzyszeniu Rozwoju Gmin „Centrum” - Lokalna Grupa Działania oraz w Związku Gmin Regionu Kutnowskiego.

SŁABE STRONY GMINY OPORÓW:

1) Bezrobocie. Trudności z zatrudnieniem poza sektorem rolniczym. Niskie dochody mieszkańców.
2) Mała ilość firm w gminie (brak dochodów dla gmin).
3) Brak infrastruktury kanalizacyjnej.
4) Brak ścieżek rowerowych.
5) Niedostatecznej jakości infrastruktura drogowa i infrastruktura towarzysząca: brak parkingu przy cmentarzu w Oporowie, niedostateczne oświetlenie uliczne, brak chodników.
6) Brak Gminnego Ośrodka Kultury, co ogranicza ilość imprez kulturalnych. Brak organizacji kultury w świetlicach wiejskich.
7) Brak oferty spędzania czasu dla młodzieży.
8) Niedostosowana infrastruktura związana z oświatą w stosunku do aktualnych potrzeb: zbyt duża ilość placówek szkolnych, brak żłobka.
9) Niedostatecznie rozwinięty przepływ informacji do mieszkańców gminy.
10) Niska świadomość ekologiczna mieszkańców (palenie śmieci etc.).
11) Niewykorzystanie potencjału gminnych zabytków (brak oferty turystycznej, miejsc noclegowych, gastronomii).
12) Brak sieci szerokopasmowego dostępu do Internetu.
13) Brak planu zagospodarowania przestrzennego gminy. Brak wydzielonych terenów pod inwestycje.
14) Brak aktualnej „Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Oporów”.
15) Niekorzystne trendy demograficzne: ujemny przyrost naturalny i starzenie się społeczeństwa, migracja młodych osób.
16) Brak bezpośredniej komunikacji z większymi ośrodkami. Niedostatecznie rozwinięty transport zbiorowy (podmiejski).
17) Brak infrastruktury sprzyjającej spędzaniu wolnego czasu: boiska wielofunkcyjnego, siłowni zewnętrznej, placów zabaw dla dzieci.
18) Problemy alkoholowe mieszkańców.
19) Stan techniczny części sieci wodociągowej.
20) Brak zbiorowej oczyszczalni ścieków.
21) Brak dostępu do ekologicznych źródeł ciepła (gaz ziemny).
22) Trudności w egzekwowaniu obowiązków od prywatnych właścicieli obiektów zabytkowych.
23) Brak dostępu do lekarzy specjalistów.

24) Niska aktywność społeczna mieszkańców gminy. Brak stowarzyszeń i organizacji pozarządowych świadczących o kapitale społecznym gminy i asymilacji jej mieszkańców.
25) Niedostateczne zaplecze do spotkań gminnych i biznesowych (niedostosowany budynek Urzędu Gminy, brak sali konferencyjnej).

ZAGROŻENIA DLA GMINY OPORÓW:

1) Ogólnokrajowe czynniki demograficzne (ujemny przyrost naturalny i np. zagrożenia dla edukacji: malejąca liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach).
2) Bariery w pozyskiwaniu środków unijnych.
3) Ustawodawstwo ograniczające rozwój gminy i nakładające pewne obowiązki i ograniczenia.

3. Misja i wizja Gminy Oporów

„**Misja** jest stwierdzeniem określającym szczególny, wyjątkowy sens i rację bytu organizacji – teraz i w przyszłości”[53]. Legitymuje organizację w otoczeniu, daje podstawy do jej identyfikacji, wyjaśnia kwestie: po co istnieje, do czego dąży, czyje i jakie potrzeby zaspokaja.

„Gmina Oporów aktywnie chroniąca naturalne środowisko w tym zasoby rolne, wykorzystująca potencjał do rozwoju turystyki w oparciu o posiadane unikatowe zabytki”.

„**Wizja** to obraz możliwego a jednocześnie pożądanego, przyszłego stanu organizacji. Obraz ten może być nieostry jak marzenie lub tak dokładny jak zadanie. Wizja pokazuje obraz realistycznej, wiarygodnej i atrakcyjnej przyszłości organizacji; stan, który pod pewnymi istotnymi względami jest lepszy od tego, jaki istnieje obecnie”[54].

„Kiedy chcesz zbudować statek, nie ucz ludzi jak postępować z drewnem, zaszczep w nich żarliwe pragnienie morskiej wyprawy” (A. Saint-Exupery). Dobra wizja pełni funkcję motywacyjną, inspiruje członków organizacji do realizacji ambitnie zakreślonych działań, związanych z osiągnięciem zarysowanych celów.

„Gmina Oporów sprzyjająca rozwojowi jej mieszkańców, dbająca o komfort życia, wspierająca inicjatywy gospodarcze”.

[53] „Formułowanie misji rozwojowej przedsiębiorstwa”, cyt. za: „Zarządzanie strategiczne”, P. Dwojacki, A. Jaśkowski, str.107.
[54] „Zarządzanie strategiczne. Pojęcia i koncepcje”, J. Superat, Wrocław 1998 r., str. 229.

4. Kierunki rozwoju Gminy Oporów - cele strategiczne

Cele strategiczne (priorytety) wskazują pożądane kierunki rozwoju gminy. Mają za zadanie sprecyzowanie stanu, do którego gmina dąży, uwzględniając wymagane i możliwe do osiągnięcia warunki życia, o które mieszkańcy zabiegają i do osiągnięcia których dążą. Wyznaczenie celów szczegółowych w ramach poszczególnych priorytetów jest podparte proponowanymi działaniami do ich realizacji w okresie trwania Strategii.

Diagnoza sytuacji społeczno-ekonomicznej Gminy Oporów, uzupełniona o wyniki analizy SWOT, pozwoliły na zdefiniowanie trzech priorytetów rozwoju Gminy Oporów na lata 2017-2022:

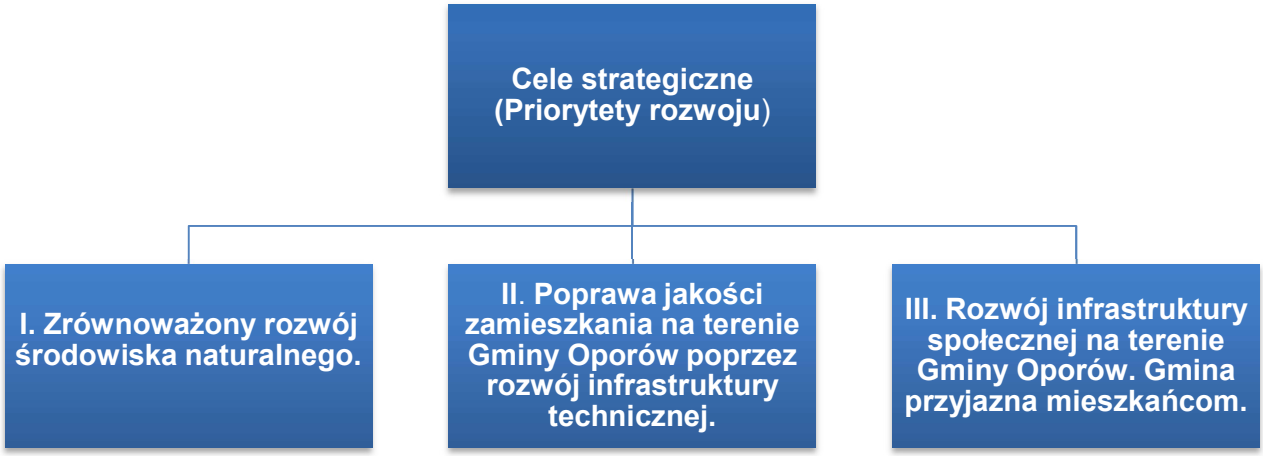

„Strategia Rozwoju Gminy Oporów na lata 2017-2022”, zawarte w niej cele oraz działania wpisują się w inne obowiązujące dokumenty o charakterze strategicznym. Zapisy Strategii są spójne między innymi z następującymi opracowaniami:

- *„Strategia rozwoju województwa łódzkiego 2020. Aktualizacja styczeń 2013”.*
- *„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”*.
- *„Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności”.* (DSRK)
- *„Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju”* (ŚSRK).
- *„Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki”* (SIEG).
- *„Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego” (SRKL).*
- *„Strategia Rozwoju Transportu”* (SRT).
- *„Strategia Sprawne Państwo”* (SSP).
- *„Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego”* (SRKS).
- *„Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie”* (KSRR).
- *„Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP 2022”* (SRSBN RP).

- *„Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012 – 2020”* (SZRWRiR).
- *„Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”* (KPZK).
- *„Wskaźniki zrównoważonego rozwoju Polski”.*
- *„Plan przeciwdziałania depopulacji w województwie łódzkim 2020”.*

„Strategia Rozwoju Gminy Oporów na lata 2017-2022” w znaczącym stopniu opiera się na idei zrównoważonego rozwoju, przy jednoczesnym pełnym wykorzystaniu zasobów charakterystycznych dla obszarów wiejskich, które to „postrzegane są w sposób kompleksowy i wielofunkcyjny, jako miejsce życia, pracy i wypoczynku”[55]. Stanowią one podstawę rozwoju gminy obecnie, jak również, efektywnie zarządzane, będą decydowały o rozwoju gminy w latach kolejnych.

Istotne są kierunki rozwoju obszarów wiejskich ujęte w „Strategii Rozwoju Województwa/ Łódzkiego 2020”, które również znalazły odzwierciedlenie w planowaniu rozwoju Gminy Oporów: „zakłada się rozwój innowacyjnego rolnictwa oraz kształtowanie pozarolniczych form działalności gospodarczej, które generować będzie nowe miejsca pracy m. in. w przetwórstwie, usługach, handlu, turystyce i agroturystyce, rzemiośle i rękodzielnictwie. Podniesienie poziomu cywilizacyjnego obszarów wiejskich będzie realizowane poprzez wzmocnienie potencjałów rozwojowych ośrodków gminnych, poprawę dostępu do usług publicznych, poprawę jakości kapitału ludzkiego i społecznego, ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej i infrastrukturalnej. W rozwoju obszarów wiejskich kluczową rolę odgrywać będzie ochrona środowiska przyrodniczego i przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym i antropogenicznym”[56].

[55] „Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020”, aktualizacja styczeń 2013 r., str.100.
/[56] Ibidem.

I CEL STRATEGICZNY - Zrównoważony rozwój środowiska naturalnego.

Cel szczegółowy 1. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.
Działania: 1.1. Wykorzystanie energii odnawialnej (OZE) w budynkach użyteczności publicznej, w tym m.in.. modernizacja gospodarki energetycznej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w budynkach Urzędu Gminy, Stacji Uzdatniania Wody w Oporowie i Kurowie, Zespołu Szkół w Oporowie i Zespołu Szkół w Szczycie. 1.2. Wsparcie dla inwestorów indywidualnych/gospodarstw indywidualnych w zakresie możliwości wykorzystania energii odnawialnej (OZE).
Cel szczegółowy 2. Realizacja planu gospodarki odpadami.
Działania: 2.1. Realizacja zadań wynikających z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami komunalnymi. 2.2. Realizacja „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Oporów”.
Cel szczegółowy 3. Realizacja programu ochrony środowiska.
Działania: 3.1. Opracowanie i realizacja „Programu ochrony środowiska”. 3.2. Monitoring stanu środowiska, w tym dbałość o utrzymanie porządku i czystości w gminie (m.in. w kwestii spalania śmieci w indywidualnych gospodarstwach domowych). 3.3. Poprawa gospodarki wodnej na terenie gminy.
Cel szczegółowy 4. Zapewnienie ładu przestrzennego.
Działania: 4.1. Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. 4.2. Budowa i wdrożenie systemu informacji przestrzennej Gminy Oporów w ramach opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
Cel szczegółowy 5. Edukacja ekologiczna.
Działania: 5.1. Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży (m. in.: segregacja śmieci w szkołach i punktach przedszkolnych na terenie gminy; zbiórka elektrośmieci; organizacja i uczestnictwo w przedsięwzięciach typu: sprzątanie lasu, „Światowy Dzień Ziemi” „Sprzątanie świata”; organizacja konkursów podnoszących świadomość ekologiczną; edukacja w zakresie znaczenia utrzymania różnorodności biologicznej, edukacja w zakresie gospodarki odpadami). 5.2. Edukacja ekologiczna dorosłych mieszkańców Gminy Oporów (m.in. organizacja spotkań, polityka informacyjna).

II CEL STRATEGICZNY - Poprawa jakości zamieszkania na terenie Gminy Oporów poprzez rozwój infrastruktury technicznej.

Cel szczegółowy 1. Rozwój gospodarki ściekowej.
Działania: 1.1. Kontynuacja budowy systemu ochrony wód powierzchniowych – oczyszczalnie przydomowe. 1.2. Monitoring i egzekwowanie prawidłowego składowania ścieków płynnych w zbiornikach bezodpływowych (szambach) i likwidacja nielegalnego zrzutu ścieków do urządzeń melioracyjnych, cieków wodnych i pól.
Cel szczegółowy 2. Rozwój i modernizacja infrastruktury wodociągowej.
Działania: 2.1. Uzupełnienie sieci wodociągowej oraz wymiana odcinka wodociągu w miejscowości Kurów Wieś. 2.2. Modernizacja infrastruktury w zakresie gospodarki wodnej (stacje uzdatniania wody). 2.3. Wymiana oprzyrządowania (studzienki, wodomierze).
Cel szczegółowy 3. Rozwój i modernizacja infrastruktury drogowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą.
Działania: 3.1. Modernizacja i poprawa stanu dróg będących w zarządzie Wójta Gminy. 3.2. Modernizacja i poprawa stanu dróg niebędących w zarządzie Wójta Gminy we współpracy ze Starostwem Powiatowym w ramach partnerstwa. 3.3. Budowa chodników. 3.4. Modernizacja oświetlenia z możliwością wykorzystania odnawialnych źródeł energii. 3.5. Budowa ścieżek rowerowych. 3.6. Budowa parkingów.
Cel szczegółowy 4. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego.
Działania: 4.1. Opracowanie projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.
Cel szczegółowy 5. Współpraca z innymi jednostkami w celu poprawy jakości życia mieszkańców.
Działania: 5.1. Tworzenie warunków do budowy sieci gazowej.

III CEL STRATEGICZNY - Rozwój infrastruktury społecznej na terenie Gminy Oporów. Gmina przyjazna mieszkańcom.

Cel szczegółowy 1. Propagowanie kultury i kształtowanie warunków sprzyjających asymilacji społeczności lokalnej.

Działania:

1.1. Remont/modernizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej.
1.2. Wyznaczenie i zagospodarowanie rekreacyjnych szlaków turystycznych.
1.3. Podejmowanie działań sprzyjających rozwojowi turystyki na terenie Gminy Oporów, w tym m. in. rozwój infrastruktury służącej wypoczynkowi.
1.4. Stworzenie warunków dla rozwoju twórczości, edukacji regionalnej i kultury Gminy Oporów.
1.5. Ochrona dziedzictwa narodowego, w tym m.in. podejmowanie działań upamiętniających przeszłość historyczną oraz aktualizacja „Programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”.
1.6. Renowacja obiektów zabytkowych.
1.7. Wsparcie dla inicjatyw mających na celu rewaloryzację zespołu zamkowo-parkowego oraz kościelno-klasztornego w Oporowie.
1.8. Remont/modernizacja świetlic gminnych.
1.9. Doposażenie ruchomej infrastruktury do organizacji eventów.
1.10. Organizacja festynów rodzinnych dla mieszkańców gminy.
1.11. Aktywizowanie życia społecznego i mobilizowanie społeczności lokalnych m.in. poprzez włączanie się Gminnej Biblioteki Publicznej i szkół w organizację zajęć dla mieszkańców (w tym w świetlicach wiejskich) oraz powstanie stowarzyszeń i organizacji pozarządowych.
1.12. Gospodarstwa agroturystyczne – promocja i szkolenia na rzecz pozyskania środków UE na ich rozwój.
1.13. Współpraca z samorządem powiatu w zakresie organizacji wydarzeń kulturalnych.

Cel szczegółowy 2. Wspieranie rozwoju kultury fizycznej i sportu.

Działania:

2.1. Stworzenie zaplecza sportowego (m. in.: budowa/przebudowa boisk oraz doposażenie urządzeń lekkoatletycznych przy Zespole Szkół w Oporowie).
2.2. Budowa zaplecza rekreacyjnego sprzyjającego wspólnemu spędzaniu wolnego czasu dzieci i dorosłych (siłownie zewnętrzne, place zabaw).
2.3. Wspieranie Ludowego Zespołu Sportowego, utworzenie szkolnych klubów sportowych.

Cel szczegółowy 3. Promocja Gminy Oporów.

Działania:

3.1. Wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych (Muzeum-Zamek, Klasztor w Oporowie) oraz wydarzeń (dywan kwiatowy) w celach promocji gminy.
3.2. Promocja gminy w mediach.
3.3. Wyłonienie marki gminy (stworzenie jasnego wizerunku gminy).

Cel szczegółowy 4. Rozwój społeczeństwa informacyjnego (w tym cyfrowego).

Działania:

4.1. Dostęp mieszkańców do szerokopasmowego Internetu i stworzenie bezpłatnych punktów dostępu.

4.2. Dostosowanie polityki informacyjnej do mieszkańców (między innymi udoskonalenie strony www gminy, kontynuacja wydawania biuletynu informacyjnego).

4.3. Wdrożenie teleinformatycznego systemu SISMS (komunikacji samorządu z mieszkańcami drogą sms).

Cel szczegółowy 5. Wzmocnienie atrakcyjności i podniesienie jakości oferty edukacyjnej szkół, dostosowanie ofert i usług edukacyjnych do potrzeb mieszkańców.

Działania:

5.1. Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności nauczycieli, uzyskiwanie kwalifikacji do prowadzenia dwóch i więcej przedmiotów.

5.2. Unowocześnienie bazy dydaktycznej szkół.

5.3. Poszerzenie oferty edukacyjnej poprzez system zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych ze szczególnym uwzględnieniem nauki języków obcych, zajęć sportowych, muzycznych, logopedycznych i innych.

5.4. Wsparcie dla instytucji kultury w realizacji dodatkowych zajęć adresowanych do dzieci, młodzieży oraz dorosłych.

5.5. Poprawa cyfryzacji szkół.

5.6. Propagowanie rozwoju edukacji sportowej.

Cel szczegółowy 6. Zapewnienie poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Działania:

6.1. Wsparcie i zapewnienie gotowości bojowej w jednostkach Ochotniczej Straży Pożarnej.

6.2. Poprawa poczucia bezpieczeństwa oraz zapobieganie przestępczości (współpraca z Komendą Powiatową Policji w Kutnie oraz Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Kutnie).

6.3. Budowa/przebudowa, remonty, lokali dla OSP (remizy, garaże).

Cel szczegółowy 7. Poprawa infrastruktury mieszkaniowej.

Działania:

7.1. Aktualizacja i realizacja programu związanego z gospodarką mieszkaniową.

7.2. Remont i modernizacja istniejącego zasobu mieszkaniowego stanowiącego własność Gminy Oporów.

7.3. Pozyskiwanie nowych zasobów mieszkaniowych.

7.4. Tworzenie warunków do rozwoju budownictwa mieszkaniowego.

Cel szczegółowy 8. Współpraca z innymi jednostkami w celu poprawy jakości życia mieszkańców.

Działania:

1.1. Współpraca z innymi JST oraz innymi podmiotami w zakresie organizacji transportu zbiorowego.
1.2. Współpraca z jednostkami (głównie GOPS) celem udzielania wsparcia rodzinom i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu.
1.3. Opracowanie „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych”.
1.4. Tworzenie warunków sprzyjających uczestnictwu w życiu społecznym osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.
1.5. Zapobieganie i przeciwdziałanie problemom uzależnień.
1.6. Propagowanie aktywnego trybu życia i wsparcie osób w wieku poprodukcyjnym.
1.7. Poprawa jakości życia ludzi starszych oraz zapobieganie marginalizacji życia starszego pokolenia.
1.8. Systemowa pomoc osobom i rodzinom.
1.9. Zwiększenie samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych.
1.10. Dostosowanie lokali dla osób niepełnosprawnych (w tym pomieszczeń pod wynajem dla innych podmiotów).

Cel szczegółowy 9. Wsparcie inicjatyw sprzyjających przedsiębiorczości mieszkańców oraz mających na celu ograniczanie bezrobocia.

Działania:

9.1. Wspieranie i promocja przedsiębiorczości.
9.2. Wsparcie regionalnych przedsiębiorców i produktów.
9.3. Wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych.
9.4. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy oraz instytucjami otoczenia biznesu w celu wspierania przedsiębiorczości mieszkańców.
9.5. Kooperacja z Powiatowym Urzędem Pracy w celu aktywizacji zawodowej ludności i pośrednio zmniejszania bezrobocia.

Cel szczegółowy 10. Poprawa warunków sprzyjających podniesieniu jakości obsługi klientów w Gminie Oporów (poprawa organizacyjna i merytoryczna).

Działania:

10.1. Remont/modernizacja lub budowa nowego budynku Urzędu Gminy, wyposażenie obiektu w salę konferencyjną.
10.2. Remont, modernizacja, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz obiektów komunalnych.
10.2. Stworzenie warunków „poprawy" pracy pracowników samorządowych (szkolenia, podnoszenie kwalifikacji, nowy sprzęt).

5. Źródła finansowania, wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja

Źródła finansowanie

Źródłami finansowania działań realizowanych w ramach „Strategii Rozwoju Gminy Oporów na lata 2017-2022” będą:

- środki własne
- dotacje z budżetu państwa
- środki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- pożyczki i kredyty
- środki z innych jednostek samorządu terytorialnego
- środki z budżetu unijnego na lata 2014-2020.

Wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja

Wdrażanie strategii, jej monitorowanie i ewaluacja są działaniami ściśle związanymi z procesem planowania strategicznego.

„Wdrażaniem strategii rozwoju jednostki samorządu terytorialnego jest zespół czynności służących:

- ✓ osiągnięciu postawionych w tej strategii celów, w tym szczególnie przez realizację zawartych w niej przedsięwzięć inwestycyjnych, usługowych, administracyjnych, organizacyjnych i prawotwórczych,
- ✓ koordynacji w czasie i przestrzeni realizacji ww. przedsięwzięć,
- ✓ monitorowaniu realizacji ww. przedsięwzięć i weryfikacji stopnia osiągnięcia celów postawionych w strategii,
- ✓ monitorowaniu i korygowaniu czynności służących organizacji wdrażania strategii,
- ✓ monitorowaniu aktualności treści strategii i korygowaniu jej w odpowiednich momentach”[57].

Realizacja zapisów zawartych w „Strategii rozwoju Gminy Oporów na lata 2017-2022” wymaga systematycznego obserwowania zachodzących zmian zarówno w otoczeniu Gminy Oporów jak i w niej samej. Podstawową dla monitorowania procesu realizacji i wdrażania strategii będzie baza wskaźników, odnosząca się do poszczególnych celów strategicznych oraz ogólnej sytuacji społeczno-ekonomicznej Gminy Oporów. Taki system pracy umożliwi reagowanie na pojawiające się problemy oraz zagrożenia w osiąganiu założonych celów oraz wprowadzanie odpowiednich korekt w odniesieniu do zmieniających się warunków. Zapewni też rzetelny monitoring o postępach w osiąganiu określonych celów.

[57] „Wdrażanie strategii rozwoju jednostki samorządu terytorialnego w Prace naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 101. Dylematy rozwoju lokalnego i regionalnego na początku XXI wieku 2010”, A. Sztando, str. 189.

Ewaluacja strategii powinna odbywać się w cyklu rocznym. Główne obszary objęte raportowaniem powinny obejmować:

- sytuację społeczno-gospodarczą Gminy Oporów w oparciu o podstawowe wskaźniki makroekonomiczne;
- stan realizacji celów na podstawie wskaźników;
- monitorowanie realizacji poszczególnych celów i działań, nie mających odzwierciedlenia we wskaźnikach.

Skuteczność wdrażania strategii oceniana będzie poprzez systematyczne monitorowanie jej realizacji w oparciu o następujące mierniki[58]:

Tabela 82. Narzędzia kontroli realizacji Strategii Rozwoju Gminy Oporów na lata 2017-2022.

Wskaźnik/narzędzie kontroli	Pożądany kierunek zmian	Źródło danych
WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE OGÓLNĄ KONDYCJĘ GMINY – SYTUACJĘ SPOŁECZNO-EKONOMICZNĄ		
Liczba ludności	Wzrost	GUS
Przyrost naturalny	Wzrost	GUS
Przyrost naturalny na 1000 ludności	Wzrost	GUS
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 osób	Wzrost	GUS
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Spadek	GUS
Liczba urodzeń żywych	Wzrost	GUS
Urodzenia żywe na 1000 ludności	Wzrost	GUS
Liczba zgonów	Spadek	GUS
Zgony na 1000 ludności	Spadek	GUS
WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE I CEL STRATEGICZNY. ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ ŚRODOWISKA NATURALNEGO.		
Masa odpadów wytworzonych (z wyłączeniem odpadów komunalnych) (mln t)	Spadek	GUS
Udział powierzchni objętej obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni geodezyjnej ogółem (%)	Utrzymanie	Urząd Gminy
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem (hm^3)	Spadek	GUS
Liczba osób objętych edukacją ekologiczną	Rozwój	Urząd Gminy

[58] Wskaźniki zostały opracowane zgodnie z systemem monitorowania rozwoju JST.

WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE II CEL STRATEGICZNY. POPRAWA JAKOŚCI ZAMIESZKANIA NA TERENIE GMINY OPORÓW POPRZEZ ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.		
Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej (%)	Wzrost	GUS, Urząd Gminy
Liczba mieszkań oddanych do użytkowania	Wzrost	GUS
Liczba mieszkań przypadająca na 1000 mieszkańców	Wzrost	GUS
Ilość km dróg objętych modernizacją/naprawą	Poprawa stanu dróg ogółem	Urząd Gminy
WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE III CEL STRATEGICZNY. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ NA TERENIE GMINY OPORÓW. GMINA PRZYJAZNA MIESZKAŃCOM.		
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w sektorze prywatnym - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	Wzrost	GUS
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w sektorze prywatnym - spółki handlowe	Wzrost	GUS
Liczba bezrobotnych	Spadek	GUS
Liczba długotrwale bezrobotnych	Spadek	GUS
Liczba uczestników imprez w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach	Wzrost	Urząd Gminy
Przeciętna liczba uczestników imprez w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach na 1. mieszkańca	Wzrost	Urząd Gminy
Liczba miejsc noclegowych całorocznych w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania	Wzrost	GUS
Liczba gospodarstw domowych z dostępem do Internetu szerokopasmowego	Wzrost	Urząd Gminy
Liczba zrealizowanych projektów na rzecz promocji gminy	Wzrost	Urząd Gminy

Źródło: opracowanie własne.

Odpowiedzialnym za realizację poszczególnych przedsięwzięć zawartych w strategii będą odpowiednie komórki i jednostki organizacyjne Gminy Oporów, wyznaczone przez Wójta Gminy Oporów.

Spis ilustracji:

Tabela 1. Liczba ludności Gminy Oporów..... 7
Tabela 2. Tempo zmian liczby ludności w poszczególnych gminach powiatu kutnowskiego w latach 2010-2015 (%). 8
Tabela 3. Wskaźnik starości demograficznej (%)..... 9
Tabela 4. Ruch naturalny ludności w Gminie Oporów. 9
Tabela 5. Przyrost naturalny na 1 000 ludności (%). 10
Tabela 6. Przyrost naturalny na 1000 ludności (%) w poszczególnych gminach powiatu kutnowskiego. 10
Tabela 7. Saldo migracji krajowych i zagranicznych na pobyt stały (liczba osób). 10
Tabela 8. Saldo migracji ogółem w poszczególnych gminach powiatu kutnowskiego (liczba ludności). 11
Tabela 9. Saldo migracji na 1 000 ludności (wskaźnik)..... 11
Tabela 10. Zameldowania i wymeldowania ludności Gminy Oporów. 11
Tabela 11. Wskaźniki obciążenia demograficznego (%). 12
Tabela 12. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności. 13
Tabela 13. Liczba ludności wg ekonomicznych grup wiekowych (liczba osób). 13
Tabela 14. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg sektorów własnościowych..... 15
Tabela 15. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności. 15
Tabela 16. Podmioty w Gminie Oporów wg klas wielkości (ilość). 16
Tabela 17. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 000 mieszkańców (osoby)..... 16
Tabela 18. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym (osoby)..... 16
Tabela 19. Struktura podmiotów wg PKD 2007 na podstawie rejestru REGON w latach 2010 i 2015. 17
Tabela 20. Nieruchomości rolne (do 1 ha) i gospodarstwa rolne w latach 2010 i 2016 r..... 17
Tabela 21. Pracujący w gospodarce narodowej (liczba osób)..... 18
Tabela 22. Pracujący w gospodarce narodowej na 1 000 mieszkańców (liczba osób). 18
Tabela 23. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy (osoby). 18
Tabela 24. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)..... 19
Tabela 25. Stopa bezrobocia rejestrowanego (%)..... 19
Tabela 26. Liczba dzieci do lat 3 zamieszkałych w Gminie Oporów (liczba osób)..... 21

Tabela 27. Liczba dzieci uczęszczających do oddziałów przedszkolnych w Gminie Oporów (liczba osób)..... 21
Tabela 28. Odsetek dzieci z terenu Gminy Oporów objętych wychowaniem przedszkolnym (%). 22
Tabela 29. Liczba uczniów w szkołach podstawowych Gminy Oporów w poszczególnych latach szkolnych. 22
Tabela 30. Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych Gminy Oporów (%). 23
Tabela 31. Liczba uczniów w gimnazjach Gminy Oporów w poszczególnych latach szkolnych. 23
Tabela 32. Współczynnik skolaryzacji brutto w gimnazjach w latach 2010-2015 (%). 23
Tabela 33. Wydatki Gminy Oporów na oświatę i wychowanie (tys. zł). 24
Tabela 34. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w Gminie Oporów. 26
Tabela 35. Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej (liczba gospodarstw domowych). 26
Tabela 36. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem (%). 26
Tabela 37. Typy gospodarstw domowych Gminy Oporów objętych pomocą społeczną. 27
Tabela 38. Rodziny z dziećmi objęte pomocą społeczną wg liczby dzieci. 27
Tabela 39. Rodziny niepełne z dziećmi objęte pomocą społeczną wg liczby dzieci. 28
Tabela 40. Powody przyznania pomocy społecznej w Gminie Oporów (liczba osób). 28
Tabela 41. Zakres wsparcia w ramach realizowanego projektu. 28
Tabela 42. Wydatki Gminy Oporów na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (tys. zł). 29
Tabela 43. Wydatki Gminy Oporów na ochronę zdrowia (zł). 29
Tabela 44. Muzea w Gminie Oporów i liczba zwiedzających. 32
Tabela 45. Imprezy oświatowe w muzeum. 33
Tabela 46. Placówki biblioteczne. 33
Tabela 47. Biblioteki – wskaźniki. 33
Tabela 48. Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków na terenie Gminy Oporów. 35
Tabela 49. Obiekty i obszary bez wpisu do rejestru zabytków na terenie Gminy Oporów, objęte ochroną konserwatorską. 37
Tabela 50. Wydatki Gminy Oporów na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (zł). 38
Tabela 51. Wykaz dróg zaliczonych do kategorii gminnej na terenie gminy Oporów - stan na sierpień 2016 r. (wg gr. gm. - granicy gminy). 40
Tabela 52. Wykaz dróg powiatowych na terenie Gminy Oporów. 41
Tabela 53. Urządzenia sieciowe - wodociąg. 43

Tabela 54. Wybrane dane dotyczące ochrony środowiska. 43
Tabela 55. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku (dam^3). 44
Tabela 56. Wydatki Gminy Oporów na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (zł). 45
Tabela 57. Gminny zasób mieszkaniowy. 47
Tabela 58. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Oporów. 47
Tabela 59. Mieszkania wyposażone w instalacje (w % ogółu mieszkań). 47
Tabela 60. Zasoby mieszkaniowe – wskaźniki. 48
Tabela 61. Budownictwo mieszkalne oddane do użytku na terenie Gminy Oporów. 48
Tabela 62. Nowe budynki niemieszkalne oddane do użytku. 48
Tabela 63. Rozbudowane budynki niemieszkalne ogółem. 49
Tabela 64. Decyzje o warunkach zabudowy (budowa i rozbudowa). 49
Tabela 65. Dochody Gminy Oporów na 1. mieszkańca (zł). 51
Tabela 66. Struktura dochodów Gminy Oporów wg działów Klasyfikacji Budżetowej (%). 52
Tabela 67. Wydatki Gminy Oporów na 1. mieszkańca (zł) 54
Tabela 68. Struktura wydatków Gminy Oporów wg działów Klasyfikacji Budżetowej (%). 54
Tabela 69. Wydatki majątkowo-inwestycyjne gminy na 1. mieszkańca (zł). 55
Tabela 70. Wykaz inwestycji w 2011 r. 56
Tabela 71. Wykaz inwestycji w 2012 r. 56
Tabela 72. Wykaz inwestycji w 2013 r. 57
Tabela 73. Wykaz inwestycji w 2014 r. 57
Tabela 74. Wykaz inwestycji w 2015 r. 58
Tabela 75. Wykaz zadań bieżących - 2012 r. 58
Tabela 76. Wykaz zadań bieżących - 2013 r. 58
Tabela 77. Wykaz zadań bieżących - 2014 r. 58
Tabela 78. Wykaz zadań bieżących - 2015 r. 59
Tabela 79. Dane dotyczące stwierdzonych przestępstw na terenie podległym KP w Żychlinie. 60
Tabela 80. Oddziały OSP i interwencje. 63
Tabela 81. Wydatki Gminy Oporów na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową (zł). 63
Tabela 82. Narzędzia kontroli realizacji Strategii Rozwoju Gminy Oporów na lata 2017-2022. 77

Rysunek 1. Schemat klasyfikacji analizy SWOT. 64

Wykres 1. Ludność Gminy Oporów wg grup wiekowych. 8
Wykres 2. Udział gospodarstw korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w Gminie Oporów (%). 27

Wykres 3. Dochody Gminy Oporów (mln zł). 52
Wykres 4. Wydatki Gminy Oporów (mln zł). 53
Wykres 5. Wyniki działania Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w zakresie miejscowych zagrożeń w Gminie Oporów. 62
Wykres 6. Wyniki działania Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w zakresie pożarów w Gminie Oporów. 62

Zdjęcie 1. Budynek szkoły w Oporowie. 22
Zdjęcie 2. Dywan kwiatowy. 30
Zdjęcie 3. Muzeum-Zamek w Oporowie. 36
Zdjęcie 4. Kościół w Oporowie. 37
Zdjęcie 5. Oddział Przedszkolny w Szczycie. 59